

Naročnina mesečno 18 Lir, za inozemstvo 20 Lir — nedeljska izdaja celoletno 34 Lir, za inozemstvo 50 Lir. Ček. rač. Ljubljana 10.650 za naročnino in 10.349 za inserate.

Podružnica: Novo mesto.

SLOVENE

Abbonamenti: Mese 18 Lire; Estero, mese 20 Lire, Edizione domenica, anno 34 Lire, Estero 50 Lire. C. C. P. Lubiana 10.650 per gli abbonamenti; 10.349 per le inserzioni.

Filiale: Novo mesto.

Izključna pooblaščenka za oglaševanje italijanskega in tujega izvora: Unione Pubblicità Italiana S.A., Milano.

Izšla vsak dan zjutraj razen ponedeljka in dneva po prazniku.

Uredništvo in uprava: Kopitarjeva 6, Ljubljana.
Redazione, Amministrazione: Kopitarjeva 6, Lubiana.
Telefon 4001-4003.

Concessionaria esclusiva per la pubblicità di provenienza italiana ed estera: Unione Pubblicità Italiana S.A., Milano.

Il Bollettino No 828

Gravi perdite nemice

30 di mezzi corazzati e 55 velivoli distrutti

Il Quartiere Generale delle Forze Armate comunica:

Nella giornata di ieri reparti motorizzati italiani e germanici hanno effettuato, sul fronte egiziano, alcune puntate durante le quali il nemico ha perduto una trentina di mezzi corazzati.

L'aviazione dell'Asse ha svolto intensa attività su formazioni avanzate e sulle retrovie avversarie. Nei combattimenti aerei delle due ultime giornate cinquantuno apparecchi sono stati abbattuti dai cacciatori italo-tedeschi; quattro altri precipitarono al suolo colpiti dal tiro di batterie contraeree.

Velivoli britannici hanno compiuto incursioni sulla Sicilia sparando raffiche di mitragliatrice su alcuni centri abitati e contro un treno passeggeri.

Un nostro sommergibile non è rientrato alla base. Le famiglie degli equipaggi sono state informate.

Vojno poročilo št. 828

Velike sovražne izgube

30 tankov uničenih, 55 letal sestreljenih

Glavni Stan italijanskih Oboroženih Sil objavlja:

Včeraj so italijanske in nemške motorizirane oklepne skupine na egiptskem bojišču izvedle nekaj sunkov, med katerimi je sovražnik izgubil okrog 30 oklepnih sredstev.

Letalstvo Osi je živahno bombardiralo sovražne prednje oddelke in njegovo zaledje. Med letalskimi dvoboji v zadnjih dveh dneh je bilo sestreljeno 51 letal in sicer so ta letala sestrelili italijanski in nemški lovc. Štiri letala so treščila na tla, zadeta od protiletalskega topništva.

Angleška letala so izvedla polete nad Sicilijo in sipala ogenj iz strojnice na nekaj selišč in na potniški vlak.

Ena naša podmornica se ni vrnila na svoje oporišče. Družine članov posadke so bile obveščene.

Rim, 2. sept. AS. Potrjeno je bilo, da je bil v Aleksandriji torpediran angleški rušilec in da je bil težko poškodovan ob egiptski obali. To delo je opravil italijanski »MAS« in je to dejanje omenjeno v vojnem poročilu št. 825.

Veliki uspehi trojne zveze v prvih treh letih vojne

Carigrad, 2. sept. AS. Turški pisatelj Pejani Sefa objavlja v listu »Tasviri Efkar« članek, v katerem razpravlja o uspehih, ki so jih države Osi dosegle v prvih treh letih vojne. Clankar poudarja, da so Angleži in Amerikanci od sedaj doživljali same poraze. Italija, Nemčija in Japonska so si prisvojile nadzorstvo nad vso Evropo in nad najbolj bogatimi deli vzhodne Azije in jugovzhodnega dela Tihega morja. Na Tišem morju, na Atlantiku in na Sredozemskem morju nadzirajo mornarice trojne zveze vso plovbo. Os razpolaga

z ogromnim vojnim strojem. V Rusiji so zasedena ozemlja, ki so bogata na surovinah. Poleg tega ima Os na razpolago 6 milijonov vojnih ujetnikov, ki jih uporablja za industrijska in poljedelska dela. Turški pisatelj ugotavlja, da imajo sile Osi in Japonska pobudo v svojih rokah. Iz vsega tega se ne more vedeti, na kaj naslanjajo angleške države svoje upe in svoje nade.

Madrid, 2. sept. AS. Španski tisk podaja pregled o dogodkih v prvih treh letih vojne in poudarja, da so sovražniki Osi doživeli celo vrsto porazov. Na pragu četrtega leta je politični in strateški položaj odločno ugoden za Italijo, Nemčijo in Japonsko in za njihove zaveznike. Španski listi pišejo, da morejo Angleži in Amerikanci proti tem uspehom držav trojne zveze postaviti nasproti samo domneve in fantazije. Medtem ko delajo demokracije načrte za leto 1943, prodirajo sile Osi na Kavkazu, Os ima v rokah pobudo v Egiptu in podmornice postopno uničujejo sovražno trgovsko ladje. Angleži in Amerikanci so govorili, da bodo bogatejše države zmagale. Toda bogatstva sveta prehajajo sedaj v roke držav Osi. Sicer pa Angleži in Amerikanci skupno z boljševiki ne bodo mogli streti narodov, ki svoji sili priključujejo še ideale civilizacije in pravice.

Z vsega sveta

Združene države

Mornariško ministrstvo Združenih držav poroča, da je bila ob ameriški vzhodni obali potopljena neka angleška ladja srednje tonaže. Preostali člani posadke so se izkrcali na ameriški vzhodni obali.

Roosevelt je v zadnjih dveh dneh dvakrat govoril s tiskom ameriških radijskih postaj. Opozoril jih je, da naj ne bodo tako zgovorni in je poudaril, da zlasti preveč govore o ameriški notranji politiki, kar povzroča nato razne prepire.

V New Yorku so objavili uradno listo tistih potopljenih parnikov, ki so bili potopljeni od 8. decembra do 21. avgusta. V tej dobi je bilo potopljenih 451 trgovskih ladij.

Španija

V kratkem bo podpisana trgovinska pogodba med Španijo in Argentino. Španija je kupila 10 milijonov centov žita. Nakupljeno blago bodo prevažali na španskih in argentinskih ladjah.

Bolgarija

Poseben vladni ukaz pravi, da bodo vse žene, ki so pozvani na obvezno delo, sodili po vojaških zakonih, če se bodo na delu kaj pregrešili.

Japonska

Japonska vojaška oblast, ki vodi upravo na Javi, je objavila, da je ime otoka Jave spremenjeno v Dyava. To ime je sedaj v skladu z domačim malajskim jezikom.

»Parnik »El Nile« je pripeljal v Lorenzo Marques japonske diplomate iz Anglije.

Filipini

Vrhovni poveljnik japonskih čet na Filipinih je objavil, da je v Manilli in na vseh Filipinskih otokih popolnoma vpostavljen red in mir. Prebivalstvo mirno opravlja svoja dela. Japonsko poveljstvo spoštuje vse vere, ker je prepričano, da njihovi poglavarji popolnoma razumejo namene japonskih oblasti.

Prodor do Volge nad Stalingradom

Napadi na sovjetsko plovbo na Volgi — Odbiti boljševiški napadi pri Kalugi, Rževu in na jezeru Ladoga

Hitlerjev glavni stan, 2. sept. Nemško vrhovno poveljstvo objavlja:

Jugovzhodno od Anape nadaljujejo nemške in romunske čete s svojim napadom na sovražnika, ki se srdito bojuje na utrjenih visinah.

Pred Stalingradom so naskakujoče čete med boji zasedle še več ozemlja. Severno od mesta so hitri oddelki dosegli Volgo in odbili več sovražnih protinapadov. Protiletalsko topništvo je na Volgi potopilo sovjetsko 500-tonsko ladjo. Izvidniško letalo je ob delti Volge potopilo južno od Astrahana sovjetsko petrolejsko ladjo.

Jugovzhodno od Kaluge in pri Rževu je bilo več krajevnih sovjetskih napadov odbitih.

Južno od jezera Ladoga so se ponesečili ponovni sovražni napadi in je imel sovražnik zelo krvave izgube. Sovjetska topničarka je bila potopljena, dva vlečica pa poškodovana.

Bojna letala so podnevi in ponoči napadala železniško križišče severozahodno od Moskve. Ugotovili so več obsežnih požarov in eksplozije.

Ponoči so sovjetska letala bila nad generalnim guvernementom in vzhodno Prusijo in so zlasti napadala stanovanjske predele v Varšavi. Izbruhnilo je več požarov.

Med napadi hitrih nemških in italijanskih oddelkov proti angleškim postojankam v Egiptu je bilo uničenih 30 sovražnih tankov. Med temi boji je nemško in italijansko lovsko letalstvo 31. avgusta in 1. septembra sestrelilo 51 angleških letal. Štiri letala je sestrelilo protiletalsko topništvo.

Na Sredozemskem morju je nemška podmornica potopila sovražno 4000 tonsko ladjo, ki je vozila v konvoju.

Ponoči je angleško letalstvo napadlo več krajev v Saarpfalzu. Civilno prebivalstvo je imelo izgube. V stanovanjskih predelih je zlasti v Saarlauternu nastala stvarna škoda in škoda na poslopih. Dve napadajoči letali sta bili sestreljeni. Lahka nemška bojna letala so z bombami težke vrste zadela v polno taborišče čet na angleški južni obali. Ponoči so letala metala rušilne in zažigalne bombe v Midlandu in v severozahodni Angliji. Izbruhnilo je mnogo požarov.

Berlin, 2. septembra. AS. Iz vojaškega vira se je izvedelo, da je včeraj letalstvo razvijalo veliko delavnost na vsem vzhodnem bojišču. Železniške zveze proti Stalingradu, Polovu in Kamlišinu so bile na raznih krajih prekinjene. Na Volgi je nemško izvidniško letalo potopilo sovjetsko

petrolejsko ladjo. Na jezeru Ladoga je bilo tudi potopljenih več ruskih prevoznih ladij.

Berlin, 2. sept. AS. Iz vojaškega vira se je izvedelo, da so nemške čete včeraj dosegle nove uspehe v odseku pri Stalingradu. Zasedenih je bilo nad 50 utrd. Severozahodno od mesta je nemško letalstvo uničilo 30 tankov in 15 sovjetskih topov. Nemški lovci so na tleh uničili 16 sovjetskih letal. Protiletalsko topništvo je v boju sestrelilo 54 letal.

Berlin, 2. sept. AS. Izvedelo se je iz vojaškega vira, da so med hitrim prodorom na ju-

Pomočnik predsednika japonske vlade

Tokio, 2. sept. AS. Cesar je odredil za pomočnika predsedniku vlade ministra za narodno vzgojo ker bo zaradi odstopa zunanjega ministra predsednik vlade voditi tudi zunanje ministrstvo.

Dobropoučeni politični krogi izjavljajo, da neadna ostavka japonskega zunanjega ministra nikakor ne bo spreminila japonske zunanje politike, zlasti v vprašanjih, ki se tičejo zahoda. Ne ve se še, če bo predsednik vlade še dolgo časa poleg predsedstva in zunanjega ministrstva vodil tudi vojno ministrstvo.

Tokio, 2. septembra. AS. Zunanji minister Togo, ki je odstopil včeraj iz zasebnih razlogov, je bil od cesarja imenovan za člana visoke zbornice.

Odstopil je tudi zunanji podminister Niši. Na njegovo mesto je bil imenovan načelnik oddelka za vzhodno Azijo Kumaši Jamamoto.

Tokio, 2. septembra. AS. Zastopnik vlade je izjavil inozemskim časnikařem, da je zunanji minister Togo resnično odstopil samo iz osebnih razlogov in ni njegov odstop v nobeni zvezi z ustanovitvijo novega ministrstva za vzhodno Azijo, niti s smerjo japonske zunanje politike.

Atentat na indijskega podkralja

Rim, 2. sept. AS. Zvedelo se je, da je bil na indijskega podkralja lorda Linithgowa izvršen atentat. Indijec, ki je atentat izvedel, je bil aretiran.

Tokio, 2. sept. AS. Iz Šonana poročajo, da je radijska postaja v Novem Delhiju objavila, da je bil izvršen revolverski atentat na indijskega podkralja lorda Linithgowa.

Štiri ameriške ladje potopljene

Berlin, 2. sept. AS. Nemške podmornice so zpet potopile štiri ameriške trgovske parnike. Ena ladja se je potopila v dveh minutah, neka druga ladja pa je bila šele pred dvema mesecema zgrajena. Dve ladji sta bili potopljeni v Karibijemskem morju.

Francoska vlada zanika

Pariz, 2. septembra. AS. Ministrstvo za informacije objavlja: nekatere inozemske agencije so razširile govorice iz ruskega in angleškega vira, češ da je nemška vlada zahtevala od francoske vlade pravico, da bi izkoristila njena oporišča v francoski zahodni Afriki. Nekaj teh agencij je navajalo, da so nemške čete že bile prišle v Dakar. Francoska vlada odločno zavrača te lažnjive novice, ki se sicer priključujejo dolgi vrsti laži, ki se že dve leti širijo iz Londona in iz Moskve.

Angleška policija zapira ugledne Indijce

Bangkok, 2. sept. AS. Angleži zatirajo naprej indijsko ljudstvo. Tako so angleške oblasti v Bombayu aretirale Pandita Balarisura Sarma, člana odbora indijskega kongresa. Zaradi aretacije Sarma je prišlo v Bombayu do velikih neredov in je med spopadi bilo ranjenih nekaj agentov, ki so hoteli razpršiti množico.

Bangkok, 2. septembra. AS. Radio »Svobodna

govzhodnem bojišču nemški pionirji zgradili za nemško vojsko v treh mesecih 215 mostov, s skupno dolžino 7 kilometrov. Nad 200 mostov so vojaki popravili. Pri tem pa niso všteta dela, ki jih je opravila organizacija Todt. Pri teh delih neposredno za bojiščem so pogosto sodelovali tudi člani mladinske nemške delovne službe. Mnogo med njimi jih je bilo tudi odlikovanih z vojnimi križci.

Berlin, 2. sept. Nemške čete so izrabile prodor južno od dolnega Kubana in zasedle utrjeni kraj Krasna Medvidevskaia.

Indijec poroča, da povzročajo neusmiljeni angleški ukrepi za potlačitev gibanja v Indiji dnevno kakih 50 smrtnih žrtev ter okoli 200 ranjencev. 2000 Indijcev je v ječi. V velikih mestih kakor New Delhiju, Bombayu, Kalkuti in Madrasu je samo prav majhen del tovarn in trgovin začel s delom, pa še to na pritisk in grožnje oblasti. V Madrasu je skupina Indijcev napadla postajo, da bi preprečila odhod vlaka s četami, poslanimi, da bi potlačile nemire nekje v bližini. Policija je streljala na Indijce, jih kakih 20 ranila ter 3 ubila.

»Črna legija« v Ameriki

Rim, 2. sept. AS. List »Daily Sketch« poroča iz Amerike, da je ameriška vlada prejela predlog, da naj se ustanovi v ameriški vojski divizija kaznjencev. Predlog je poslal neki kaznjence iz Misurija, ki je za legijo kaznjencev predlagal ime »črna legija«. Kaznjence poudarja v svojem predlogu, da so kaznjenci zelo izurjeni v ravnanju z orožjem. O tem pa nikdo ne more dvomiti, kdor ve, kako je zločinstvo v Ameriki razširjeno. Dobro bi bilo, da bi bil za častnega poveljnika te legije imenovan Stalin, ki je znan po svojih zločinskih napadih na razne banke. Treba pa je počakati, da se bo izvedelo, kaj o tej legiji misli Rooseveltova žena, ki se zadnji čas zelo razburja zaradi naraščanja števil zločinov med ameriško mladino. Pred kratkim je na nekem zborovanju v New Yorku zgovorna žena zahtevala, da naj se proti sredstva za pobijanje zločinstva med mladino. Gospa Roosevelt je izjavila, da je mladostno zločinstvo od začetka vojne naraslo za 55%. Ni izključeno, da bodo v »črno legijo« vključili tudi tiste ameriške mladeniče, ki so se v zločinstvu zelo obnesli.

V čem je prava moč Nemčije

Carigrad, 2. septembra. AS. Turški poslanec Mehmed Sadag, ki se je vrnil s potovanja po Nemčiji, je objavil sestavek o mogočih nemških oborožitvi. Piše med drugim poudarja, da moč Nemčije ni samo v sili orožja, saj je tudi Francija bila močno oborožena, temveč v duhu, ki preveha nemško prebivalstvo. To si je naložilo sleherni žrtev in sleherni omejitve za svojo obrambo ter vse to prenaša docela vedro v domnevi o zanesljivi zmagi.

Pogovori s slovenskim ljudstvom: Poznavanje Italije

Casnikar Alessandro Nicotera je imel snovi po Radiu Ljubljana naslednje predavanje:

Med nerednimi dejanji, ki jih moramo opraviti, da bi se spoznali, razgovorili, razumeli, počuevali, lojalno spoštovali, je najbolj potrebno odstraniti iz duš sleherno sled sovraštva.

Sovaštvo je slab svetovalec, sovaštvo zasleplja, sovaštvo je nasprotje jasnosti. Če nasprotnika opazujemo brez sovaštva, tedaj bomo lahko vrednotili sile, s sovaštvom pa ne bomo dosegli nobene koristne sodbe in s sovaštvom se bo samo ustvarila neka mešanica, ki ne bo za nobeno koristno rabo.

Tako smo lahko ugotovili, da zelo mnogo Slovencev ne pozna pretekle in sodobne zgodovine Italije. V nekaterih ozirih je takšno nepoznavanje naravnost nekaj nezasiščenega. Da bi to bilo koristno, ne verjamemo. Da je to hotela neka vladna sovražna volja, vemo prav dobro. Vendar pa se nam zdi nerazumljivo, da bi se v stoletju radia ne poznali ljudje, ki žive tako blizu skupaj in da so v popolni neprodorni senci ostale ideje — kakor fašistična ideja — ki so medtem srečno prepotovale ves svet.

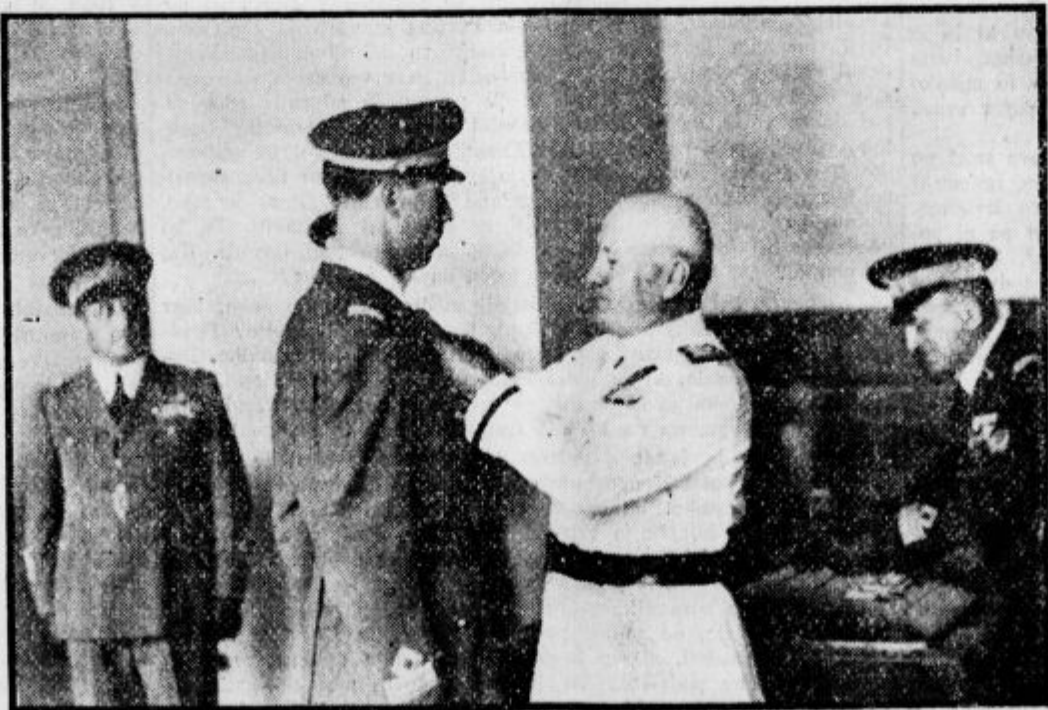
Ni pa zadostna razlaga, da je to dosegla samo protipropaganda in da drugi činitelji niso sodelovali pri tem, da Slovenci ne bi spoznali italijanskega značaja, njegovega vojnega potenciala, njegovega bleščečega zgodovino, kulturno posest, zakone in socialno ureditev, ki jo je fašizem postavil na čelo modernega napredka.

Ne; pri tem gre za mehanizem, ki se je vpletel v duše v predolgi vrsti let nasprotij, ta mehanizem pa je bil napravljen tako, da je uveljavljal sleherno neugodno novico za Italijo in je sprejemal kot dobre vse tiste govorice, ki jo obrekujejo in jo ponižujejo v lastnem spoštovanju.

Če upoštevamo, da je to trajalo 20 let, 50 let ali pa eno stoletje, tedaj nas ne bodo presenečali izkrivljeni nazori, kar najbolj neumni in neverjetni, in ti nazori so se vcepili celemu ljudstvu, dasi je živel v najbližnjem sosedstvu.

V tem oziru bi mogli navajati na stotine primerov, ko je bila najbolj svetla resnica ponarejena zaradi slabega razpoloženja proti Italiji. Od

(Nadaljevanje na drugi strani.)

Duce odlikuje s srebrno kolajno za vojaške zasluge višjega pilota Paria Curtu. Poleč Rim—Tokio—Rim.

(Nadaljevanje s 1. strani)

sramote bi zardel ves človeški rod, če bi pregledali vse tisto, kar je delala avstrijska politika in bi čez leta preteklega stoletja prišli do delovanja proslule belgajske voj. klike, do raznih protitalijanskih organizacij, ki jih je ta klika ustvarjala, tajne in blede javne, in bi odkrili tolikšno nesposobno perilo mistifikacij, laži, grdih ponaredb in nasilstva nad pametjo in zgodovino. Sedaj pa moramo pregledati v razdalji let, komu je bilo to najbolj v škodo.

Avstrija je izginila in Jugoslavija je izginila. Ta strahotna ugotovitev, da se vsaj malo upošteva pričanje v ozirom na tretje. Danes bi se lahko maščevali, da bi zbrali vse te baharije, vse te fantastične pisarije belgajskih ljudi (mnogo teh baharij se je ponavljalo tudi v Ljubljani), kakor obstaja zbirka vseh govorjenih in pisanih neumnosti angleških generalov med italijanskim pohodom v Etiopiji. To pa si lahko prihranimo, ker je srbska domisljivost, ki je tolikokrat spravljala Evropo v silne nevarnosti, za vedno prepuščena zgodovini. Globoko pa še tli njeno orožje zločinov, udarov in vojnih intrig, ki se na Balkanu smatra za neizbežno pomožno sredstvo politike.

Precej enostavno, da se vsaj malo upošteva pričanje v ozirom na tretje. Danes bi se lahko maščevali, da bi zbrali vse te baharije, vse te fantastične pisarije belgajskih ljudi (mnogo teh baharij se je ponavljalo tudi v Ljubljani), kakor obstaja zbirka vseh govorjenih in pisanih neumnosti angleških generalov med italijanskim pohodom v Etiopiji. To pa si lahko prihranimo, ker je srbska domisljivost, ki je tolikokrat spravljala Evropo v silne nevarnosti, za vedno prepuščena zgodovini. Globoko pa še tli njeno orožje zločinov, udarov in vojnih intrig, ki se na Balkanu smatra za neizbežno pomožno sredstvo politike.

Na nesrečo je Slovenija pod tem vtisom in pri tej udeležbi ostajala pri nepoznanju Italije in je spoznavala njene zadeve in njeno zgodovino skozi pokvarjene uradnike v Beogradu in poprej na Dunaju. V tem je bistveni vzrok za splošno majhno spoštovanje proti tistemu, ki je vedel poprej za takšno duševno razpoloženje, pa je vendar prišel tako kot viteški bojevniki, ki je klonil orožje in ponudil priručno roko, ko je bil končan boj.

Italijani so ponudili roko in skoraj rekli: »Slovenici! Odrzite nekaj svojih idej in pridite poznati Italijo in Italijane! Sprebrnili se boste na vsej fronti.« Poznali smo na desetino, mogoče na stotine Slovencev, ki že dolga leta bivajo v Italiji in so že zdavnaj opustili vse tiste predsodke, ki se tukaj še umetno goje in sedaj diha lep blažen zrak italijanske zemlje, kjer se razbremenje vsa najbolj nasprotna duhovna razpoloženja, kjer se razmišlja mirno in jasno, kjer se duh zelo povesčuje razumevanju, ne pa zavisti, kjer se ljudje ljubijo med seboj in se opuščajo mračne misli.

Vse to, kar smo povedali, pa je premalo, da bi razložili, kaj bi bilo treba in kaj je treba razumeti o naši in vaši Italiji. Tolikšno gradivo se ne bi moglo seveda razložiti v enem ali slo radijskih predavanj. Mi si niti ne domišljamo, da bi se to delo moglo opraviti v enem dnevu ali v enem letu. Mogoče bi bilo potrebno, da gredo Slovenci bivati za dolgo časa v našo zemljo in stopijo v stik z našim življenjem, da bi se neposredno prepirali in potopili v duhu in civilizaciji Italijanov. Bilo bi treba, da bi premagali tisto presenečenje, ki ga doživlja vsaka izbrana duša, ko domneva skrite sestavine čiste duhovnosti in velike prestale civilizacije in šele tedaj bomo mogli verjetno govoriti o pravem in varnem razumevanju.

Naši današnji nameni pa so mnogo bolj skromni. Mi priprosto pravimo, da bi bila zmota in abotnost vztrajati pri nepoznavanju Italije. Mnogi naši sovražniki so se kruto varali, ko so v Italiji vztrajno gledali samo deželo, ki so jo popisovali tuji potniki iz 17. stoletja, ki so tudi, če niso pripadali preprostim novinarjem, slikali njen okvir z obsežno romantiko. Bilo bi boljše za njih, da bi sledili našemu, ki pravi, da je mogoče boljše spoznati sovražnika v boju, kakor pa na čelu, da se prijatelji morajo spoznati, da bi se cenili med seboj. Če kdo zmanjšuje pomen sovražnika iz nekega predhodnega stališča, to še ne pomeni, da sovražnik ne bo ostal moder in močan, kakor to dejansko je. To je tedaj izredno slabo sredstvo za notranjo propagando vlad, ki se tega poslužuje. To se pravi, da te vlade vodijo lastni narod v velika razočaranja, mogoče celo v poraz. Za vzgled jemljemo iz sodobnih dogodkov, da bo silovita nevednost Amerikancev o evropskih zadevah glavni vzrok njihovega poraza.

Mi Italijani pa bomo ugotovili, da smo vedno zelo malo zaupali sili propagande, ker smo se mogoče zavedali, da se bodo k tako veliki in slavni tradiciji vračali z zanimanjem vsi rodovi, ki se hočejo česa naučiti.

Hočemo pa reči še nekaj drugega: Italijani imajo mogoče do neke gotove točke interes na tem širiti vse lastne možnosti in razvrstiti in vrednotiti zaledje energij, s katerimi lahko razpolagajo ob katerem koli času.

Od Slovencev je tedaj odvisno, da si poglabljajo zgodovino, doumejo skrivnostno dvietisoletno tradicijo, razlože revolucionarni pojav, ki ga posebej Mussolini, biti budni, presojati in če tudi kritizirati, toda predvsem poznati, poznati Italijo.

»Osvobodilni« požigi partizanov

K neštetim zločinom, ki so jih zagrešili partizani doslej že na najrazličnejših območjih Ljubljanske pokrajine, se je v zadnjih dneh pridružil še nov, ki prav tako kakor vsi drugi njihovi zločini kaže, da je njihovo »osvobodilno« geslo vedno isto, namreč: »Umor, rop, po-

žig«. Kdor ni na svojem hrbtu in na svoji glavi okusil partizanske »osvobode«, ta skoraj verjeti ne more, da je res vse to, kar govorijo ljudje o teh propadlih tolpah. Sedaj so se predstavili z »junaki« dejanjem v bližini Ljubljane.

Sovjetski njetniki, ki so jih italijanske čete zajele ob Donu.

Sport

Gundar Haegg odkriva tajne treninga

V nedeljski številki »Slovenca« smo pisali obsirneje o svetovnih rekordih v teku, katere je postavil nepremagljivi švedski tekač Gundar Haegg. V nekaj tednih je zboljšal svetovne znamenke kar na šestih progah. V švedskem dnevniku »Dagens Nyheter« je spregovoril Gundar Haegg o svoji metodi treninga in tekmovalnosti takole:

Ko sem bil še majhen — sedaj sem že 23 let star — sem občudoval tekača, ki mi je hudo ugalal. To je bil Henry Kilarne. Veliko je pomenil zame in navdušil me je za tek, da sem začel tudi sam trenirati. Če bi me vprašali, v čem je tajna mojih uspehov, bi odgovoril, da je ta tajna v sproščenosti, nikoli napetem ali krčevitem telesu. Prav nikoli si ne prizadevam, da bi se tako trudil, da bi prišlo do krčevitosti.

Pet let sem bil gozdni delavec in ta leta so bila za moje zdravje pa tudi za šport zelo koristna. Dve leti sem sekal drevesa, nadaljina tri leta pa sem bil gozdni transportni delavec. Prav delu v gozdu se moram zahvaliti, da sem dobil dobro podlago za urjenje v teku.

Od tega časa sem se vadil naravno in preprosto, vendar smoteno. Veliko sem tekal, vendar ne po kakšnem posebnem načrtu. Prva leta sem uril svojo telesno zmogljivost zelo previdno in se skrbno varoval pred previklimi napori. Tako sem mislil, da je še dovolj časa za forsiran trening. Temu pravilo sem ostal zvest, s trenin- gom pa sem stopnjeval od leta do leta.

Nisem bil veliko na negovanih tekališčih, pač pa sem ljubil mehke in prožne gozdne steze. Navadno tečem pol ure ali eno uro, kakor mi pač čas dopušča. Ko sem bil še fantiček, sem čutil posebno mehko in sproščenost svojih mišic; zavedal sem se pa že zelo zgodaj, da je v tem prednost za mojo športno bodočnost. Reči pa moram, da nisem delal ničesar, kar bi bilo v prid sproščenosti. Nikoli v življenju nisem gojil gimnastike. Dejal bi celo, da sem postal takšen kakršen sem prav zaradi tega, ker nisem telovadil.

Občinska uprava v Mirni peči nova

Visoki komisar je smatral za potrebno, da se razreši redna občinska uprava v Mirni peči in da se glede na to imenuje izredni komisar. Zato na predlog Tajnika Zveze bojevnikiških fašijev glede na 4. člen Ducejevega odloka z dne 17. maja 1941-XIX odreja:

Člen 1. Redna občinska uprava v občini Mirna peč je razpuščena.

Člen 2. Za izrednega komisarja v občini je imenovan Čuček Anton.

Okrajni komisar za Novo mesto je pooblaščen, da odloči izvršiti.

Ljubljana, 31. avgusta 1942-XX.

Visoki Komisar:
Emilio Grazioli.

Nobene posebne metode nimam, da bi se zdržal v formi, pač pa delam tako kot doslej: z lahkoto tečem po mehkih potih in stezah in nič drugega.

Ko so me lanskega leta kaznovali, sem bil trenutno zelo prizadet in sem mislil celo nato, da bi svoj šport obesil na klin. Potem pa sem si mislil, da bi bilo to nespametno, da, dvojni poraz bi pomenilo to zame. Zato sem se odločil prav za nasprotno in sem začel trenirati bolj vneto kot kdajkoli. Hotel sem dokazati, da se bom še povrnil v športno areno, čeprav so me za dolgo dobo izključili. Tako sem sklenil in treniral po načrtu, ki sem si ga izdelal v svojem dnevniku.

Suspenz, ki je trajal deset mesecev, mi je dejansko le koristil. Postal sem trd in odločen, postavil sem si jasen cilj in zbral sem se, da bi ga dosegel. Vse skupaj je bila prav za prav borba s samim seboj; veljalo je prepričati se in zmagati.

Vse tisto s svetovnimi rekordi in besedami hvale v časopisih, z vzkliki gledalcev in vrvenjem po tekmah, kakor tudi prijateljsko stiskanje rok je kajpada prijetno. Povedati pa moram, da na to ne polagam nobene važnosti. Nič boljše se ne počutim sedaj, kakor takrat, ko še nisem bil slaven.

Šport v kratkem

V Mariboru so gostovali graški železničarji in odpravili na zelenem polju svoje mariborske tovariše s 4:1. V mariborski enajstori so igrali: Ukmar, Frangeš, Soupal, Turk, Prah, Pozeit, Hermann, Kardinar, Klotjnik, Fischinger in Terpin. Graški železničarji so prišli tudi v Celje in zmagali s 6:2.

V čolnarskem slalomu za prvenstvo Donavske-alpske pokrajine na Anizi je zmagal Dunajčan Frühwirth. Tekmovalce so tudi ženske, med njimi pa je šlo veslo najbolj od rok Liedbauerjevi iz Steyru.

Rapidovi igralci tenisa so nastopili v nedeljo v Gradcu proti tamkajšnji združbi KDF in zmagali s 5:4.

Švedsko nogometno predstavništvo se pripravlja na mednarodno tekmo z Nemci. To tekmo bodo igrali 20. t. m. v berlinskem olimpijskem stadionu.

Z mladinskega prvenstva v Breslavi objavljamo nekaj podrobnih izidov, ki bodo tudi naše mlade športnike zanimali. V teku na 100 m je zmagal lanski prvak Mladek v času 11,2 sek. Na isti progi je bila prva med dekleti Zelezniceva z 12,6 sek.

GOSPODARSTVO

Dovoljenje za uvoz blaga. Tvrške, ki so vložile prošnje za uvoz odnosno izvoz, se pozivajo, da v pisarni Pokrajinskega sveta korporacij, soba št. 25-II, prevzamejo med uradnimi urami od 9 do 13 in od 16 do 19 uvozna oziroma izvozna dovoljenja.

Pooblastila za nakazila špirta. Tvrške, ki so vložile prošnje za izdajo pooblastila za nakup

Jožef Löbel:

V boju proti bakterijam

In kmalu se je pojavila v glavi tega človeka, ki ni bil zdravnik, misel na koze in na cepljenje proti njim. Zdi se mu vse podobno. In zaradi te podobnosti se je vzbudila v njem misel, da bi na ta način preskusil kokuši, ki so ozdravele na tej lahki infekciji bacilov, ki jih je gojil na svežih kulturah. In glej, kokuši so ostale nesprejemljive za bolezen! Torej so kokuši zaradi te lahke bolelosti postale nesprejemljive za kolero, prav tako kakor postane človek zaradi cepljenja proti kozam — nesprejemljiv za to bolezen.

Ta srečni uspeh ga je napotil, da je svojo metodo preskusil pri zdravljenju vrančinega prisada. Uspešno mu je vzgojiti tozadevno kulturo bacilov in je mogel z njo imravovati po mili volji. Zdal se je v njem zbudil Francoz, ki se rad pokaže v javnosti: da javno, vpricho občinstva, pokaže svoje poskuse, ki jih doslej ni bil še nihče zmožen. Vpricho nekaterih izvedencev poljedelstva, živinozdravnikov, učenjakov in drugih je z bacili zastrupil polovico ovčje črede, druge polovico pa se ni dotaknil. Že čez nekaj dni nato je vso čredo lilelral z vrančnim prisadom. Ovce, ki niso bile cepljene, so poginile; druge so ostale zdrave.

Te preskušnje so bile velikega praktičnega pomena. Toda njihov teoretični pomen je bil še mnogo večji. Po njih je nastal svet novih misli v glavah znanstvenikov. Tako je prišla med svet zamisel uporabe cepljenja zoper razne hlezlni.

Zdal se havi Pasteur s to vrsto cepljenj zoper pasjo steklino.

Dragi oče, razumel boš, kako sem povišan ob misli, da sem zopet začel sodelovati s tem velikim mojstrom!

Tvoj Martin.

Isti istemu.

Dragi oče!

Minilo je že nekaj let odlej, odkar sem prišel k Pasteurju in imel srečo, da sem bil v bližini tega edinstvenega človeka v znanstvenem svetu. Odtlej, odkar sem moral zaradi potovanja prekiniti sodelovanje s Pasteurjem, sem imel dovolj časa, da sem si ustvaril sodbu o tem človeku in učenjaku. Ne morem si kaj, da ne bi mislil, da vidiš Ti še danes v meni gorečnega, in se le nasmihaš mojemu navdušenju. Vendar izrabim priliko, da utešim svoje navdušenje s prepričevalnim dokazom in da se mi ne boš več čutil.

Zdal berem človek Maksa Gruberja iz Monakovega, ki je luč naše vede, o svojem učitelju in ti ga nekaj navajam ob tej priliki:

»Pasteurja nikdar bolj ne občudujem, ko takrat, ko je v starosti 55 let stopil kot novinec na področje patologije in je bil kmalu ves v dotični stvari. Tako se poglubi v ves problem bolezni z vsemi njenimi komplikacijami, da iz vsega potegne jedro, bistveni del, in spozna iz vse zmede tisto točko, ki je edino pravilna, da z njo lahko vpliva zdravilno na bolezen, in takoj zbere misli v tisto smer, ki mora napraviti ves organizem v odpornost sprico škodljivih vplivov. Kaj kmalu odkrije tiste čimtalje, ki so najvažnejši za patologijo in terapijo.

Izumil je zelo svojaki način cepljenja, namreč, da se steklim zajcem vzame malo hrbinega mozga; s tem lahko spozna strupe stekline. Že leta in leta je s čudovito potrpežljivostjo proučeval pasjo steklino, kar mu je dokazalo, da se strup stekline, odtlej, ko načne telo, polagoma širi po živčnih vlaknih proti osrednjim organom, in se steklina pokaže takrat, ko je strup dosegel živčno središče, to je mozeg. Za ta potek je potrebna dolga doba časa in prav to vzbuja v njem upanje, da se dā v tem času zavrti bolezen s posebnimi načini zdravljenja. Tako je močl onespodobiti mozeg za sprejem bolezni, preden pride strup vanj. On vse to, kar se dozdeva drugim nemogoče, jasno dojema, in vidi, da je mogoča nesprejemljivost za bolezen, čeprav je telo že inficirano. Steklil psi ogrizajo zdrave pse, te pa potem reši s svojimi načini zdravljenja gotove poglobje. Upa si isti način zdravljenja poskušati tudi na ljudeh in dosega iste uspehe. »Audaces fortuna juvat!« »Drz-nemu pomaga sreča!« — kakor je sam vzkliknil nekoč. (Dalje.)

špirta, se pozivajo, da se zglasijo v pisarni Pokrajinskega sveta korporacij, soba št. 25-II, med uradnimi urami od 9 do 13 in od 16 do 19 zaradi prevzema pooblastila.

Hrvatski kmetijski načrt. Izšla je zakonska odredba, po kateri morajo vsi lastniki ali najemniki posestniki z nad 50 kat. orali orne zemlje posejati najmanj polovico svojih polj z žitom, vključno koruzo, dočim sme biti za industrijske rastline na razpolago kvečjemu 25%. Ti predpisi se nanašajo tudi na posestva, ki so bila doslej v celoti obdelovana in sicer brez ozira na to, ali tvorijo posest ene ali več oseb.

Zagrebska borza. Ponovno je bil izvoljen za predsednika zagrebske borze dosedajni predsednik dr. Stanko Švrljuga.

Turška zunanja trgovina. Trgovinsko ministrstvo pripravlja ustanovitev posebne delniške družbe za zunanjo trgovino, torej za uvoz in izvoz, pri kateri pa so lahko udeleženi tudi zasebni trgovci. Sedež družbe bo v Carigradu, podružnice pa bo družba imela v Ankari, Smirni, Trapezuntu, Mersinu, Adani ter v ozemlju Hataj.

Talleyrandova smrt

Kaka uganka je bila Talleyrandova duša! Razprava ki jo je spisal Paul Lesourd (L'âme de Talleyrand Flammarion, Paris 1942) nas more v gotovih ozirom voditi, da prodremo v to uganko in jo po možnosti rešimo; vendar pa pusti del te uganke v senci, tako da vzbuja še večjo radovednost.

Na primer konec nekdanjega škola iz Autuna; njegova smrt po spravi s cerkvijo, smrt, ki jo je Thiers, ne brez nevolje, imenoval »kapucinsko dejanje«, ki je kompromitirala vse njegovo življenje. Lesourd pa jo poveljuje, kot njegovo odrešenje. Ta smrt pa ni postavljena v svojih dramatičnih podrobnostih v tisto luč, ki bi jo čitatelj pričakoval, z ozirom na namen knjige. Kajti brez dvoma bi bilo treba temu problemu posvetiti največ pozornosti, zaradi važnosti, ki jo pri takem proučevanju ima spreobrnjenje in zopetna pomiritev s Cerkvijo. Pojasniti bi bilo treba, tudi najbolj nasprotujoče si pojave, skrite v globini duše. Važna je, ne samo na sebi, pač pa tudi zaradi značilnih podrobnosti v Talleyrandovem slučaju, kjer tvori uganko v uganki.

Talleyrand je zbolel 12. maja 1838. 14. maja je bil operiran. Njegovo stanje se je kmalu poslabšalo. Poklicali so Dupanloup, ki je nemudoma prihitel. Redovnik, ki je bil s starim knezom in njegovimi nečakinjami v tesnih stikih in ki je takoj spoznal, kaj je treba storiti, je prinesel s seboj preklic vseh zmot, ki ga je Talleyrand sam pripravil in ki ga je popravil pariški nadškof. Zdravnik mu je dejal, da je treba pohiteti. Bolnik je izjavil, da nima ničesar več pristaviti. Kljub temu pa je izjavil še enkrat prečital in bil z njo zadovoljen. Torej...

Bilo je treba samo še podpisati. — »Pustite mi to listino,« je izjavil Talleyrand, kakor da bi bil še vedno v svojem uradu v mi-

nistrstvu, ne pa na smrtni postelji. »Želim jo prečitati še enkrat!« — Ponoči se je njegovo stanje še poslabšalo. Znova so poklicali Dupanloup. Mlada nečakinja Pavlina je govorila s stricem. Božji služabnik je bil sprejet z neizrekljivo dobrohotnostjo. Prizadeval si je z vsemi svojimi sposobnostmi in z vso svojo zgovornostjo, da bi umirajočega prepričal. Ta pa mu je odvrnil: »Seveda. Saj dobro veste, da to hočem. Povedal sem to že Doroteji.« Doroteja, vojvodinja de Dino, je bila Pavlina mati. Začel je pripovedovati o svojem življenju. Bila je to spoved; a spoved brez slovesne izjave je bila nemogoča. Talleyrand je pritril: »Prav je tako. Hočem pa vse še enkrat prečitati in še nekaj pristaviti. To bo končano.« Bil je preveč izčrpan, da bi mogel to tudi izvršiti. Kaj pa podpis? Ali bo imel še, toliko moči, da bo podpisal?

Komentarji Parižanov so prihajali medtem celo do sobe, kjer je umiral knez. Talleyrand je to čutil. Kaj bodo rekli ljudje? Povedali so mu, da se govori, da je to pač tudi mirovna pogodba. Domneva se, da je ta, ki je hotel vse pomiriti, ne bo odklonil. »Nikakor ne. Ne bom je odklonil,« je vzkliknil umirajoči. Vendar pa je spet minil dan, ne da bi bila podpisana poslednja pogodba.

Dupanloup je čakal z neizrekljivo tesnobo. Pozval je Talleyranda, da naj potolaži nadškofa s poročilom, da je vse že urejeno. On sam bi rad stekel, da mu to oznani. »Povejte mu, da se bo vse uredilo.« — »A kdaj?« je vtrajala Pavlina. — »Jutri jutraj med peto in šesto uro.« Ves začenjen je redovnik zašepetal: »Upajmo!« — »Ni to samo upanje,« je ugovarjal Talleyrand, »pač pa gotovost.« Pozno ponoči je zdravnik opozoril navzoče, da bo bolnikova zavest kmalu odpovedala. Še zadnji poskus. Pavlina, in Doroteja sta ga poskusili pregovoriti. »Drag istric,« mu je dejala deklica; »zdaj si miren. Zakaj ne podpišeš? To ti bo dalo novih moči.« — »Saj ni še šest,« ji je odgovoril umirajoči. »Povedal sem ti že, da bom podpisal med peto in šesto uro. Znova ti obljubljam. Storil bom to.« Ob pol petih je Dupanloup ves tresoč se spet prišel k knezu. Nečakinja, ki mu jih je Bog dal, kot anjele varuhe, so bile pri njem.

V strahu, da bi ob določeni uri ne imel več moči, da bi prijel pero v roke, je pariški nadškof poslal nekaj zanesljivih prič, ki bi sprejele njegovo ustmeno izjavo. Bil so: Royer-Collard, grof de Saint-Aulaire, Molé in Barante. Tudi ti so se zbrali okrog bolnika. »Koliko je ura?« je vprašal Talleyrand. »Šest,« so mu odgovorili. »Ne,« je popravil Dupanloup; »pol šestih je.« V tem trenutku je vstopila deklica, ki jo je Talleyrand imel posebno rad. Bila je oblečena v belo obleko, ker je pravkar nameravala prejeti prvo sv. obhajilo. Pokleknila je ob postelji na tla in dejala jokajoč: »Grem, da bom molila za vas, gospod. Blagoslovite me! Starec je stegnil roke nad njeno glavo in dejal: »Tu sta obe skrajnosti. Ona gre k prvemu sv. obhajilu, jaz pa...«

Ura je bila šest. Vojvodina de Dino se je približala z usodnimi listinami, z izjavo in poslanico za Gregorja XVI. — »Ali se dobro spominjate vsebine, strice? Jo hočete še enkrat slišati?« »Da, čitajte.« Pozorno je poslušal: Zabode revolucije, njegovo soudeležbo, zlo in trpljenje prizadejano veri, vse je obžaloval v njej, kot človek, ki se je vedno čutil sina Cerkve, čigar nauku in disciplini se je zdaj popolnoma podvrgel. Ko je bila izjava prečitana, je vzel pero v roke in podpisal: Karel Mavricij knez de Talleyrand, kakor per v tisočih javnih aktih tekom dolgih let. Nato je sprejel kralja, ki je pravkar najavil svoj obisk. O tem obisku je krožila legenda, ki pa jo je Dupanloup odločno zanikal, da ga je namreč kralj, ko mu je umirajoči dejal, da čuti peklenske muke, zlobno vprašal: »Ze?« Po kratkem kraljevem obisku se je bolnik spovedal in prejel sv. poslednje olje. Zahteval je, da naj ga ne mazilijo na dlani. »Ne pozabite, da sem škof,« je dejal duhovniku. Smrt je bila že blizu. Vendar pa je še v tem poslednjem trenutku pokazal svojo duhovitost. Povedal so mu, da bi nadškof rad dal svoje življenje zanj. »Recite mu,« je izjavil, »da naj ga raje porabi v kak boljši namen.« Bil je torej do zadnjega trenutka pri polni zavesti. Pričal so to vsi številni navzoči. Nekaj trenutkov pozneje je Talleyrand umrl, sklonivši glavo na prsi. (Dalje.)

Državne novice

Obvestilo

Nekatere stranke vlagajo prošnje za pooblastilo v smislu čl. 1 Kr. ukaza od 7. maja 1942-XX, št. 645 (Sl. l. 237-53), za odsvajanje pogodb o nepremičninah in za pogodbe o stvarnih pravicah na nepremičninah pri inšpektoratu za sodstvo v Ljubljani, namesto pri upravnem oddelku (II) Visokega komisariata za Ljubljansko pokrajino, kar za kasni poslovanje s temi vlogami. Zaradi tega se interesi opozarjajo, naj v bodoče vlagajo predmetne prošnje neposredno pri upravnem oddelku (II) Visokega komisariata. — Iz pisarne Visokega komisariata za Ljubljansko pokrajino.

Koledar

Četrtek, 3. sept.: Mati božjega Pastirja Evfemija, devica in mučenica. — Mansuet, škof. — Erazma, devica in mučenica.

Pet-ek, 4. sept.: Rozalija, devica. — Ida, sveta žena. — Mozes, prerok. — Marcel, mučenec. — Roza, devica. — Prvi petek.

Novi grobovi

† Gospod Slavo Rosshäupel, geometer okrajnega cestnega odbora ljubljanskega, je umrl. Pokopali so ga pretekli četrtek, Sv. maša zadušnica bo darovana v četrtek, 3. septembra ob 7 zjutraj v cerkvi Marijinega Oznanjenja v Ljubljani. Naj mu sveti večna luč! Zaljubljenim naše iskreno sožalje!

† Gospod Ludvik Puh je v Ljubljani mirno v Gospodu zaspal. Pogreb bo v četrtek, 3. septembra, ob 3 popoldne v Zal. kapela sv. Jakoba, na pokopališču k Sv. Križu. Naj v miru počiva! Zaljubljenim naše iskreno sožalje!

Važna praktična nujna NOVOST

Dr Fran Bradač

SLOVAR TUJK

Druga predelana in pomnožena izdaja 203 strani, broš L. 36/- vezana L. 44/-

SLOVAR TUJK razlaga nad 12.000 izrazov in fraz, ki jih uporabljajo moderni jeziki.

Prepotrebna knjiga prav za vsakega.

Slovar je izdala založba

Ljudske knjigarne v Ljubljani
Pred Škofijo 5 - Miklošičeva cesta 5

— Ravnateljstvo IV. moške realne gimnazije v Ljubljani obvešča vse učence, ki morajo obiskovati tečaj italijanskega jezika, da pridejo jutri, v četrtek, 3. septembra, zjutraj ob 8 v šolo, da bodo dobili novi urnik.

— Novi enomesecni in dvomesecni strojepisni tečaji pri 3. in 4. septembra. Največja moderna strojepisnica, 60 pisalnih strojev. Za dijake inje posebni potniški enomesecni tečaj. Informacije, brezplačne prospekte daje: Trgovsko učilišče »Christofor učni zavod«, Domobranska 15.

— Prvi september je grozil z nevihto. Kakor zadnji avgust je bil tudi 1. september zelo vroč in soparen. Vse je kazalo, da se bliža nevihta, zlasti v poznih popoldanskih urah. Okoli 16 so se začeli grmadi na severovzhodni strani, na jugu in vzhodu črni oblaki, ponekod so drveli mimo Ljubljane koplčasti, beli oblaki, višje nad njimi pa dolge proge temnosivih oblakov, le zapad je ostal čist. Pihal je močan veter, ki je po ulicah dvigal prah in metal z dreveja ovenelo listje. Bližala se je nevihta, ki pa je šla le mimo Ljubljane. Ob 16.5 je padlo nekaj kapljic. Po ombrografu je v mestu padlo vsega 0,2 mm dežja. Torej, 1. septembra je bila dosežena maksimalna dnevna temperatura +31,8°C, ko je bila prejšnji dan +32,2°C. V sredo je jutranja temperatura padla za dobro stopinjo ter je jutranji minimum dosegel +13°C. Od torka naprej se je začel barometer, ki je ta dan dosegel 761,5, zopet dvigati, zlasti po dežju proti večeru in ponoči. V sredo zjutraj je bilo stanje 763,5 mm. V sredo zjutraj je na Barju valovila nizka, gosta megla.

— Privatna dvorazredna trgovska šola Zbornice za trgovino in industrijo, Gregorčičeva 27 (Trgovski dom, poleg Visokega komisariata) vpisuje vsak dan dopolne.

— Zadnji zovoz otave. Skozi Ljubljano vozijo sedaj kmetovalci in mestni posestniki zadnje zovoz otave. Nekaj trave je sicer v okolici mesta in na Barju še nepokošene, toda tudi to že kose kosci. Za mrvo je letos prav znatno povpraševanje. Marsikateri pridelovalec, zlasti tak, ki nima lastne živine, si bo s prodajo sene in otave znatno pomagal. Letošnja otava je prav dobra in sočna. Sploh so kmetje prepričani, da je otava za krave najlepše celo boljše, kakor pa prvo seno, pokoseno v juniju. Okolica Ljubljane pa je še vedno toliko rodovitna, da dopušča še izdatno jesensko pašo. Po štajerskem pa zemlja in vreme dovoljujeta celo tretjo košnjo v jeseni, ki mu pravijo štajerski »otavič«. Tega izraza v Ljubljanski pokrajini ne poznamo, kakor tudi ne poznamo tretje redne košnje. Enako kakor na štajerskem poznajo tretjo košnjo tudi v plodnih predelih Italije, na Hrvaškem in dalje proti jugu.

— Obsojena zaradi sleparij z živili. Ljubljanka, 40-letna Frančiška Dermotova je lani kar na debelo sleparila lahkoverne ljudi tako, da je od njih jemala večje zneske na račun, da jim takoj dobavi velike množice raznih živil, kakor masti, moke in drugih življenjskih potrebščin. Zнала je premeteno voditi za nos razne stranke. Letos maja je bila Dermotova zaradi teh sleparij obsojena na 1 leto in 10 dni robove. Po sodbi sta bili sodišču prijavljeni še 2 prevari, ki je pretkanka od Frančiške Petričeve izvalila 1422 bivših din in 218 lir ter od Alojzija Trampuža 114 lir, a ni obema dovolila obljubljenih in že plačanih živil. Državni tožilec je proti Dermotovi dvignil novo obtožnico zaradi zločinov obrtne prevare in Dermotova je v drugi prišti pred kazenski senat, ki jo je, ko je razveljavil prvo sodbo, sedaj obsodil na 1 leto, 1 mesec in 10 dni robove. Dermotova se je s takimi prevarami preživljala in so ji bile sleparije stalen vir dohodkov, zato jo je sodišče smatralo za poklicno goljufico.

— Dobro oranje pomeni prvi uspeh. Bliža se čas, ko bo treba sejati ozimno žito in upajmo,

da prihodnje leto ozimina ne bo toliko odpovedala, kakor je zaradi hude zime letos. Sicer pa tisti kmetovalci, ki so lani za ozimino pravilno orali, torej dovolj globoko in pa nizko gnojili, nikakor ne morejo biti letos nezadovoljni z letošnjo žetvijo tudi ozimnega žita. Res je, da je bilo zaradi hude in dolge zime mnogo ozimne uničene, kar pa je je ostalo — zlasti na pravilno oranih in dobro pognojnih poljih, tam se je dobro obnesla. Tudi za krompir velja predvsem jezensko globoko oranje in jesensko gnojenje. Čež zimo gnoj na njah sprni in daje dobro hranivo rastlini. Le tak pridelovalec bo imel tudi v jeseni bodočega leta dober krompir, kdor se bo držal teh navodil!

Ljubljana

1 Rektorat Glasbene akademije poziva svoje člane, da se udeležijo pogreba univ. prof. dr. Gajmira Krika, skladatelja in dolgoletnega predsednika izpraševalne komisije za drž. izpite na našem zavodu.

1 Maša zadušnica! Članice Zveze katoliških učiteljev in vse ostalo učitelstvo vabimo k maši zadušnici za blagopokojno tovarišico Marico Nartnikovo, upravitelji v Rožnem dolu pri Semiču, ki je koncem junija padla kot žrtev zločinskih roke. Maša bo 5. septembra ob 8 v kapeli uršulinskega samostana v Ljubljani.

1 V prvih dneh dneva vpisa na šolo Glasbene Matice ljubljanske se je tudi letos prijavilo izredno lepo število starih in novih gojencev za vse predmete, ki so uvedeni na naši prvi glasbeni šoli. Vpisovanje traja še danes in jutri od 9.—12. in od 15.—17. ure. V soboto pa je določitev urnika, in sicer naj se zbero vsi gojenci ob 15. uri v Hubadovi pevski dvorani. Prijave sprejema pisarna Glasbene Matice v Vegovi ulici, ki daje tudi vse pojasnila.

1 Glasbena Matica ljubljanska bo otvorila novo koncertno sezono 1942-43. v petek, dne 11. t. m. Ta večer bo koncertiral ob pol 7. uri v veliki filharmonični dvorani violinski virtuos Karlo Rupel s sodelovanjem pianistke Zore Zarnikove. Nastop dveh priznanih slovenskih umetnikov bo prav gotovo zanimal naše koncertno občinstvo. Podrobni spored bomo javili. Danes opozarjamo na koncert, za katerega bodo vsopnice v predprodaji od sobote dalje v knjigarni Glasbene Matice.

1 Nabavljalna zadruga državnih uslužbencev v Ljubljani, Vodnikov trg št. 5. prične razdeljevati razpoložljivo blago za mesec september po sledečem vrstnem redu:

4. septembra t. l. z začetno črko ABCD
5. septembra t. l. z začetno črko EFGH
7. septembra t. l. z začetno črko IJK
8. septembra t. l. z začetno črko LMN
9. septembra t. l. z začetno črko OPR
10. septembra t. l. z začetno črko SST
11. septembra t. l. z začetno črko UVZ

Vse člane vladno naprošamo, da prinesejo vrčice za moko, sladkor, testenine s seboj!

1 Nameščence in nameštence zavarovalnih zavodov vabimo na informativni sestanek v četrtek, dne 3. IX. 1942 ob pol 15. v dvorano Pokrajinske delavske zveze, Miklošičeva cesta 22. Na sestanku se bo poročalo o vsebini nove kolektivne pogodbe za nameščence zavarovalnih zavodov ter je v interesu vseh prizadejanih, da se sestanka zanesljivo udeležijo. Oddelek bančno-zavarovalnih delojemalcev.

1 Živilski trg. V sredo 2. t. m. je bil živilski trg primerno živahen in založen z raznim blagom. Na trgu je bilo nekoliko manj uvoženega sadja, ker ni bilo večjih sadnih pošilk. Na prodaj so bile rezerve od prejšnjih dni. Največ je bilo na trgu lepega belega grozdja po 8 do 820 lir kg. Na izbiro je bilo nekaj več hrušk, uvoženih jabolk je bilo malo, precej je bilo domačih iz okolice. Domači paradizniki so redki na trgu. Le nekatere prodajalke so jih imele, toda prav lepe in debele. Po njih je veliko povpraševanje. Na prodaj je bilo več uvoženega ko domačega fižola. Paprika je bila v sredo redka, zaloga so pošle, pričakujejo novo pošiljko. Vsa paprika je bila pokupljena. Glavne solate je še dovolj na trgu. Uvožena čebula je bila po 180 lire kg.

1 Nevarna nesreča pred glavnim kolodvorom. V terek je bil poklican reševalni avto pred glavnim kolodvorom, kjer se je nevarno ponesrečil 40 letni mestni uslužbenec Franc Brinčič, zaposlen pri prehranjevalnem uradu. Padel je pod neki tovorni avto, ki ga je povozil. Brinčič je obležal s smrtno nevarnimi poškodbami.

1 Hilšerjeve ulice ni več. Sem in tja se najde še kakšen starejši Ljubljančan, ki govori o Hilšerjevi ulici. Ulice s tem imenom v Ljubljani ni več, vendar se je še tako imenoval do pred nekaj leti ulični prehod med Vegovo ulico in Gradišcem, vzporedno z Rimske ceste. Ta ulica je sedaj Gregorčičeva ulica, kakor se je že poprej imenovala lepa široka ulica, ki vodi od Gradišča mimo lepih stanovanjskih hiš in mimo plače Visokega komisariata do ceste Viktorja Emanuela III. Le malokdo — tudi izmed starih Ljubljančanov — pa sploh ve, kdo je bil ta Hilšer, po katerem se je imenovala ta ulica. Bil je to neki podčastnik, ki je živel v prejšnjem stoletju v Ljubljani ter se je udeleževal v karitativnem delu.

1 Obsojen zaradi tatvine suknje. Samski šofer, neki 34-letni Karol V., je letos 12. marca prišel nekoliko vinjen v gostilno železničarske nabavljalne zadruge pri glavnem tovarnem kolodvoru. V svoji vinjenosti je pograbil nekemu gostu 760 lir vredno zimsko suknjo in odkolovratil ž njo na prosto. Pozneje so ga prijeli in izročili varnostni oblasti, ki ga je prijavila zaradi tatvine suknje. Obtožen le prestopka tatvine je prišel šofer Karol V. pred kazenskega sodnika — poedina na okrožnem sodišču. Pred sodnikom se je izgovarjal na popolno pijanost. Ta izgovor ni veljal. Karol je bil zaradi tatvine obsojen na 2 meseca in 15 dni strogega zapora.

1 Škratitica in davica v Ljubljani. Svojtas, rečimo pred kakimi desetimi leti, sta zahtevali škratitka in davica med otroci v Ljubljani kakor tudi na deželi prav dosti žrtev in je bila umrljivost zelo velika. Tudi odrasle osebe so včasih zbolele za davico. Odkar pa so se uveljavile moderne higijenske metode in je uvedeno obvezno cepljenje proti tem boleznim, je umrljivost znatno padla. Moderna zdravilska znanost pozna tudi dobre serume proti boleznim, tako, da morejo zdravniki rešiti že obolelega otroka, ki bi bil poprej v največ primerih zapisan smrti. Sem in tja pa se le pripeti kak primer, da zbolí kak otrok tudi v Ljubljani za škratitko ali davico. Krivda je po navadi na starih, ki niso dali namenoma ali pa iz pozabljenosti, otroka ob pravem času cepiti. V takem primeru da sedaj mestni fizikat takoj izolirati poslopje ali — ako to dovoljujejo razmere — samo stanovanje, kjer

je bolan otrok. S tem preprečijo, da se bolezen ne prenese na sosesčino. V zadnjem času se je v Ljubljani pripetilo nekaj takih primerov, ki pa so, kakor rečeno, zelo redki.

Naznanila

GLEDALISCE. Drama, Sobota, 5. sept., ob 17.30: »Zaljubljena žena«. Izven. Znižane cene od 10 lir navzdol. — Nedelja, 6. sept., ob 14: »Vdova Rosinka«. Izven. Znižane cene od 10 lir navzdol. — Ob 17.30: »Mali lord«. Izven. Znižane cene od 10 lir navzdol.

RADIO. Četrtek, 3. sept., 7.30 Pesmi in napevi. — 8.00 Napoved časa. — Poročila v italijanski, — 12.20 Plošče. — 12.30 Poročila v slovenski. — 12.45 Koncert tenorista Antona Sladoljeva. — 13.00 Napoved časa. — Poročila v italijanski. — 13.15 Poročila Vrhovnega Poveljstva Oboroženih Sil v slovenski. — 13.25 Izmenjalni koncert z Nemčijo. — Glasba F. Bussonija. — 14.00 Poročila v italijanski. — 14.15 Koncert zadnjega orkestra, vodi dirigent D. M. Stojanec. Sodeluje violinist Albert Dermelj. Simfonična glasba. — 14.45 Poročila v slovenski. — 17.15 Koncert violinista Jurija Gregorčiča (pri klavirju M. Lipovšek). — 17.35 Nove plošče Cetra. — 19.30 Poročila v slovenski. — 19.45 Pisana glasba. — 20.00 Napoved časa. Poročila v italijanski. 20.00 Komentar dnevnih dogodkov v slovenski. — 20.30 Vojaške pesmi. — 20.30 Koncert harmonik, izvajajo Wolmer Beltrami in njegov kvintet. — 21.10 Koncert Adamičevega orkestra. — 21.35 Predavanje v slovenski. — 22.05 Glasbeni spomini. Orkester in zbor vodi dirigent Mario Vallini. — 22.45 Poročila v italijanski.

LEKARNE. Nočno službo imajo lekarni: dr. Piccoli, Bleiweissova c. 4, mr. Hočevar, Celovška cesta 62, in mr. Gartner, Moste, Zaloška cesta 47.

POIZVEDOVANJA. 5 ključev je bilo najdenih na Krekovem trgu. Dobe se istotam. (Javno stranišče.) 26 lir dan omenu, ki mi najde indeks medicinske Jenciča. Posebno prošim stare onih ga. medicincev, katerih ni več v Ljubljani, da pogledajo med njihovimi stvarmi. Oddajte ga, prosim, pri vratarju univerze ali Jenciču, Bleiweissova 89 (prej Tyrševa).

Z Gorenjskega

Zborovanja starih vojakov. Narodno socialistična nemška delavska stranka je priredila preteklo nedeljo spet šest zborovanj starih vojakov iz svetovne vojne 1914—1918. Zborovanja so bila na Vačah, v Moravčah, v Lukovici, Krašnji, Blagovici in v Dobu. Povsod so se zborovanj v lepem številu udeležili stari vojaki in pazljivo sledili govornikom.

Strela je udarila. V gospodarsko poslopje posestnika Andreja Polajnjarja, po domače Mežnarja v Kokri je udarila strela in povzročila hud požar. Vsa poslopja s stanovanjem vred so pogorela, zgorle so tudi tri krave, nekaj prašičev in ovc. Ker se stala poslopja v bregu pod Grebenom, ni bilo niti vode niti ljudi, da bi ogenj gasili.

Pogreb selškega župana. Te dni so v Selcah pokopali župana Franca Benedika, ki je padel od krogle komunističnega morileca. Od daleč so prihiteli ljudje, da izkažejo svojemu županu poslednjo čast. Dolg spoved se je pomikal od hiše žalosti do farnega pokopališča. Nagrobni govor je imel okrogli vodja Kuss, ki je tudi venec položil na grob. Za njim je govoril deželni svetnik dr. Skalka.

Sportno in otroško igrišče v Medvodah so pred kratkim otvorili v neposredni bližini izliva Sore v Savo. Veselo razpoloženje vlada tu dan za dnem. Igrišče je sončno in je bilo za Medvode že nujna potreba.

S Spodnjega Stajerskega

Prvi okrogli dan v Celju pod okriljem Stajerske domovinske zveze je bil preteklo soboto in nedeljo. V nedeljo je bilo veliko zborovanje, na katerem je govoril zvezni vodja. V zvezi s prireditvijo je bila odprta razstava stajerskih slikarjev in razstava politične delavnosti v celjskem okrožju.

V Mariboru je umrla v visoki starosti 80 let čevljarjeva vdova Elizabeta Weingerl. V Leitersbergu pri Mariboru je umrl 47 letni posestnik in trgovec Ljudovik Rižnik. V Peklu pri Mariboru je v starosti 50 let umrl viničar Ivan Weingerl.

Poročili so se v Celju: Jožef Sotošek in Kristina Korošec, Rudolf Puc in Frančiška Bezgovšek, Rudolf Srnc in Ljudmila Sonnenwald, Viktor Zorman in Terezija Radič, Franc Turnšek in Terezija Rovani, vsi iz Celja; dalje Ivan Faschini iz Celja in Friderika Rabel iz Maribora, Friderik Rogina iz Celja in Pavla Cedilnik iz St. Vida nad Ljubljano, Edvard Stachel z Brucka ob Muri in Jožefa Pernič iz Čreta pri Teharjih.

Nesreča. V Kamniku se je ob priliki avtomobilske nesreče hudo poškodoval 63 letni Jožef Dietz, upravitelj okrožne blagajne. Prepeljali so ga z vlakom v Maribor in od tam z reševalnim avtomobilom Rdečega križa v Gradec na ošesno kliniko.

Žrtev drave. Nameščence Glaserjevega podjetja v Studencih pri Mariboru 17-letni Viktor Plesko se je šel kopat v Dravo. Ker ni bil plačvač, se je sukal po vodi čisto blizu brega. Nena doma pa mu je postalo slabo in še preden so mu sokopalec mogli prihiteti na pomoč, so ga valovi odnesli. Trupla doslej še niso našli.

Iz Hrvaške

Preonova hrvatskega šolstva. Hrvatska prosvetna uprava je izdala predpise, s katerimi je pred začetkom pouka na hrvatskih srednjih šolah preuredila vse hrvatske srednješolske učne zavode v duhu ustaških načel. Iz nje je odstranila vse, kar je tuje hrvatskemu narodu. Izdani so bili tudi novi disciplinski predpisi za dijaštvo. Pouk v srednjih šolah je spremenjen v tem smislu, da je iz gradiva, ki ga morajo predelati srednje šole, odstranjeno vse, kar ni v skladu s hrvatskim državnim, narodnim in verskim duhom. Poglobljen in razširjen je pa pouk hrvatske književnosti, zgodovine in zemljepisa. Temeljita sprememba je izvršena tudi v splošni, posebno pa v narodno-državni vzgoji, kar je doseženo s tem, da je srednješolska hrvatska mladina vključena v ustaško mladinsko organizacijo. Pouk hrvatske zgodovine se prične že v prvem razredu. Prav tako ustaških načel. Kot učna knjiga za ta predmet je bila izdana »Hrvatska zgodovinska čitanka«. V 8. gimnazijskem razredu in četrtem letniku učiteljskega je uveden kot nov predmet pouk o »ustaških načelih in vedi o državi. Močno je tudi spremenjen ustroj realnih gimnazij, katere imajo v višjih razredih dva pravca. Ena vrsta realnih gimnazij bo ostala še naprej takaka, druga vrsta bo pa imela gimnazijsko smer. Učenci realnih gimnazij prve smeri bodo imeli več ur kemije in opisne geometrije, drugi se bodo pa učili latinsčine, ki jo bodo sicer prišli predavati že v tretjem razredu. Absolventi meščanskih šol se bodo lahko vpisali v peti razred realnih gimnazij. Preonova hrvatskega srednjega šolstva tudi ukinja koedukacijo, t. j. skupno obiskovanje teh šol fantov in deklet. Stopno se bodo ustanovljale samo deške in dekliške srednje šole, v katerih pa za dekleta uvedeni tudi predmet o gospodinjstvu in materinstvu. Z novimi predpisi je odpravljen tudi sprejemni izpit za srednje šole in mala matura v vseh meščanskih šolah.

Zgodovinska najdba. Pri kopanju temeljev za novo poslopje Schichtove tovarne v Osijeku so odkopali več rimskih grobov.

Delavske potovalne kuhinje. V Zagrebu so

te dni odprli prvo delavsko kuhinjo. Vodstvo Hrvatske delavske zbornice se bavi z mislijo ustanovitve tudi posebnih potovalnih delavskih kuhinj.

Iz Srbije

Obletnica Nedičeve vlade. Dne 29. avgusta je minilo leto dni, odkar je bila s pristankom nemških vojaških oblasti sestavljena in imenovana sedanja srbška Nedičeva vlada. Ob obletnici svojega obstoja je srbška vlada v listu »Srbski Narod« objavila pregled izvršenega dela. Članke, ki jih v izveščku ponatiskuje tudi belgrajski nemški dnevnik, so napisali posamezni člani vlade. Ministrski predsednik Nedič v svojem sestavku zavzema stališče do dogodkov, ki jih je zatekel ob nastopu svoje vlade ter opisuje težko tedanje stanje, ki je bilo povsod v Srbiji in težave, katere je bilo treba premagati, da je bilo doseženo edinstvo in enotnost srbškega ljudstva. Delo Nedičeve vlade je v prvem letu zajelo in zagrabilo vse panoge javnega življenja. Predvsem je bila usmerjena pozornost in delo vlade v potrebo povečanja kmetijske proizvodnje. V ta namen je bil izdelan poseben načrt, ki so ga v celoti izvedli ter je danes v Srbiji obdelana vsa razpoložljiva zemeljska površina. Poleg dosežanih vrst žita in ostalih poljedelskih proizvodov so v Srbiji zasejali tudi znane komplekse s sončnicami, sojo in sladkorno repo. Ministrstvo za narodno gospodarstvo je z ustanovitvijo raznih gospodarskih osrednjih organizacij postavilo vse srbške gospodarske, industrijske in ostale ustanove na novo podlago ter je krepko držalo v svojih rokah njihovo vodstvo. V svojem poročilu tudi ostali srbški ministri podajajo pregled izvršenega dela. Tako prosvetni minister v svojem članku navaja vse pomankljivosti in zgrešeno vodstvo prejšnje prosvetne politike, ko je bila šola na široko izpostavljena raznim škodljivim vplivom od zunaj, ki so samo kvarili mladino. Sedanja srbška šola je postavljena na strogo narodno osnovo ter ima predvsem dve nalogi. Na eni strani duhovno ozdraviti mladino, na drugi pa ves ustroj sedanje srbške šolstva prilagoditi sedanjim potrebam in zahtevam srbškega življenja, ki je vključeno v življenje ostalih narodov, ki se bore za boljše bodočnost. Delo vlade je med ljudstvom zelo populariziral državni propagandni urad ter sami ministri, ki vedno zahajajo med ljudstvo in mu stalno poročajo o svojem delu ter o najvažnejših domačih in ostalih svetovnih dogodkih. To delo je zajelo zadnje srbsko vas in ni omejeno samo na mesta in lahko dostopne kraje.

Quododdelna TORBA

MATI JE LAČNA ČAKALA KRUHA. ZATO BRZ VPRAŠA MILORADA, ALI JE PRINESEL KRUHA. »MAČKA SEM KUPIL ZA KRUH.« MATI PA PRAVI: »SAM NIMAM KAJ JESTI — KAJ BO PA MAČEK!« — »POJDEM SPET V MESTO IN KUPIM KRUHA. MAČEK MI BO ZE KORISTIL.« — RES PRODA DRACJE IN KUPI KRUHA.

GRE SKOZI GOZD IN VIDI PASTIRJE, KI POBIJAJO KAČO. »NE UBIJAJTE KAČE!« PROSI MILORAD, KER SE MU JE SMILILA. »DAJ NAM KRUHA!« DA JIM HLEBEC, ONI PA NJEMU KAČO. KO GRE S KAČO DOMOV, MU REČE KAČA: »PITAJ ME, KO BOM ZRASLA, ME NESI MOJIM STARŠEM NA MOJ DOM.«

Nekaj za mlada srca

Huda zverina

V nekih hribih se že leta in leta potika zver, ki je ne more nihče uloviti. In prav tako dolgo se lovci in kmetje pričajo, kakšne vrste zver bi to bila. Še zmeraj ni rešeno vprašanje, ali je medved ali volk ali kak podivjan pes. Ker pa ta zverina napada na pašnikih govejo živino pa ovce, je postala splošni strah tistih prebivalcev.

Cepprav se žival, ki se v razsežnih gozdovih uspešno skriva, skrbno izogiba človeka, tako da

je prav za prav še nihče ni videl, se vendarle vsakdo, ki hodi po gozdu, plašno ozira okoli sebe, boječ se, da ga ta zverina ne bi napadla. Tudi Martin, pošten in priden kmet, se je na vse strani oziral, ko ga je vodila pot sredi skozi tisti gozd. Svojege psa, ki je bil hotel spremljati svojega gospodarja, je odločno zapodil nazaj, češ, kako lahko bi ga sprlo tiste zverine spravljal v nesrečo.

Zlagali bi se, če bi trdili, da je bilo Martinu lepo pri srcu, ko je tako sam satecat v mraku

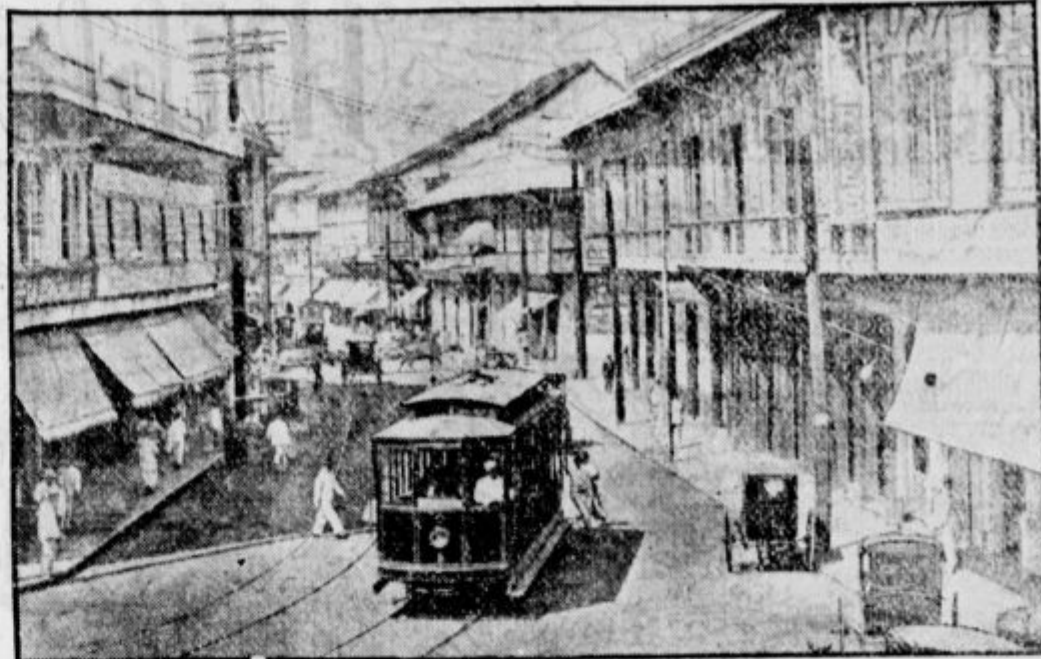
stopal skozi gozd. A kako silno se je prestrašil, ko je pogledal nazaj in opazil neko žival, ki je tekla za njim. Martin se je spustil v tek, da bi čim prej prišel iz gozda, a ko se je spet ozrl nazaj, se je še bolj prestrašil videč, da se mu je žival zmeraj bolj bližala. Kolikor je mogel v mraku razločiti, je bila ta žival precej podobna volku. Martin je tekel na življenje in smrt. Po glasovih sodeč, ki so bili napol cviljenje napol lajanje, je Martin spoznal, da mu je žival tik za petami. Martinu je pohajala sapa in zavedal se je, da ga bo zver prehitela. Da bi žival kako premotil v zasledovanju, je stekel jopič, ga vrgel na tla in tekel golorok dalje. Toda že čez nekaj časa je iz hropečega laježa spoznal, da se ni še niti malo rešil. Zdaj je naglo sezul hlače in jih vrgel od sebe. A tudi ta žrtev je bila zamenjana in celó to je bilo mogoče, da zverina v temi teh stvari niti opazila ni. Tedaj je ostal Martinu le še en sam izhod: splezal je na drevo in čakal, kaj bo. In ni trajalo dolgo, ko je zaslišal pod drevesom hropenje in cviljenje in praskanje po skorji debla. Zverina je ostala pod drevesom.

Cepprav se je Martin še tako trudil, da bi v temi razločil oblike tiste živali, le ni ničesar spoznal. In Martin je preстал hudo in prebriskano noč, ko je v spodnji obleki čepel na drevesu in ga je zeblo in bilo večno strah, da bi ne cepnil naravnost v žrelo tiste pošasti.

Kakor svinice so se težko vlekle ure do jutranjega svita, ki je počasi prodiral v temni gozd. Ko je bilo pa že čisto svetlo, se je Martin prijel za čelo — zakaj pod drevesom je ležal, mahljaj z repom in ga očitaje zrl — njegov pes!

Ko je Martin golorok in v spodnjih hlačah zlezal z drevesa, ga je bilo sram celó pred psom. Razveselil se je pa, ko je dobil pod drevesom svoj suknjič in svoje hlače, saj je bil oboje privlekel pes za njim.

Na tisto dozdnevno zverino je pa zdaj Martin še bolj hud kot drugi kmetje in mu je nihče niti omeniti ne sme več.

Manila, glavno mesto Filipinov.

Ljudsko štetje pri Indijancih

Štetje je bilo potrebno pri Indijancih takrat, če se pogovarjal in agent nista mogla zediniti glede na racije, kar se je večkrat zgodilo. Treba je

bilo uporabiti štetje po kartah — kartoleko — in v ta namen je služila bivolova koža.

Vsakdo je moral povedati svoje ime in ga narišati na kožo. Tedaj je narisal glavo in nad njo podobno svojega imena. Pa kako brž je bilo moči spoznati po takih »podpisih« poklice, spol in opravo! Po treh rdečih črtah na licu koj spoznaš poglavarja, po eni črti navadnega vojščaka, po rdeči piki pa žensko. Da se je poglavar imenoval »Rdeči oblak«, je bilo razvidno po oblaku nad glavo, in pipi, ki jo je imel v ustih, pa pomeni, da je vojščaki poglavar ali vodja plemena.

Drugi ima medveda nad glavo, ki jako previdno stopa in je videti žuječ: to pomeni, da je tisti mož previden človek in se imenuje »Počasni medved«.

Drugi spet, ki je gizdalin in se oblači v hlače »bledokožcev«, se imenuje »Velike hlače«.

Z eno potezo

Nekdo je tatinske vrste in rad krade konje; ta ima podkve nad glavo. »Krade konje« je njegovo ime, ki ga s častjo nosi. Četrty spet se ravna po geslu: »Kogar srbi, se naj praska« in se zove: »Praskače«. To je prav dobro upodobljeno v desnem vogalu zgoraj. Peti pa je hud kadilec in se imenuje: »Natlai si pipot«. Šesti ima kakšno žensko navado, zato je njegovo ime: »Sedi ko ženska«. Čarodej je upodobljen z glavo, ki se iz ust izvija vijuga, kar pomeni čarovnije.

Tri drobne

Kmet in njegovi otroci.

Bogat kmet je zaslužil, da bo kmalu umrl in je poklical k sebi svoje otroke ter jim brez priče govoril: »Ne prodajte dediščino, ki so nam jo zapustili naši predniki, ker je v njej skrit zaklad. Ne vem, kje je skrivališče, toda malo poguma, pa ga boste našli. Prekopajte polje, ko bo konec žetve, ne pustite neprekopane nobenega kraja, ki ga ne bi roka preobrnila.« Oče je umrl, sinovi pa so prekopali polje. Povsod so kopali, na koncu leta pa jim je polje obilno obrodilo. Oče je bil pameten, denar ni bil skrit in tako je oče sinovom pokazal, da je zaklad delo.

Bistroumni slepec.

Slepec je skril v kot v vrt 500 srebrnikov. Misli je, da ga nihče ne vidi, toda komaj je odšel, je njegov sosed odkopal srebnike in jih vzal. Ko drugi slepec ni našel več svojega zaklada, je bil zelo začuden. Kaj naj naredi? Kakor hitro je uganil, kdo je tat, si je izmislil načrt, kako bo dobil denar nazaj. Sel je k sosedu in mu zaupal, da ima 1000 srebrnikov, polovico jih je že skril na varen kraj. Vpraša ga, ali naj bi skril ostanek na isti kraj. Sosed ni slutil, kaj slepec namerava in mu svetuje, naj skrije ostali denar na isti kraj. Takoj, ko je slepec zapustil hišo, hiti hudobni sosed na slepečev vrt in skrije denar nazaj v skrivališče, upajoč, da jih bo potem dobil še enkrat toliko. Ko je vračal denar v skrivališče, pa pride slepec in ga prime. Vesel vzame denar in reče tatu: »Slepec včasih bolje vidi kot tak, ki ima dve očesi.«

O Nasredinu.

Nasredin je imel debelo ovco. Nekega dne mu rečejo sosedje: »Jutri bo poslednja sodba. Zakolji ovco, da jo bomo pojedli. Okoristili se bomo z dobrim mesom, kajti jutri bomo morali pustiti vse dobrine tega sveta.« Dal se je prepričati in sosedje so se veselili in mastili na njegove stroške. Ko je drug dan videl, da so ga prevarali, gre čemerno k reki, kjer opazi prijatelje, ki so se veselili hladili. Vzame vse obleke, ki so bile na bregu in odide. »Vrni nam obleke«, so vpili prijatelji iz vode. »Saj jih ne potrebujete,« se oglasi Nasredin z brega, »danes zvečer bo vesoljna sodba in boste tako morali stati brez obleke pred Allahom.«

— Kupujte znameniti zgodovinski roman Knez Marko. Vsaka knjiga 5 lir.

O majhnih in velikih velestrelecih

Razen v pravljicah niso še nikdar deževali zlatniki in še nikoli ni »padel kak mojster kar iz neba«. Toda včasih se pa le pripeti, da se kak »začetnik« pojavi pri športu ali na kakem drugem področju, pa zmore take stvari, da se mu čudi ves svet. Ko so nedavno v danskem mestu Koegeju priredili strelsko tekmovanje na razdaljo 50 metrov, se je med izurjene in častljive strelce mahoma pomešal neki 14 letni fant, ki je na desetinsko ploščo izstrelil 15 strelcev in je zadel 141 obročev. Ta je bil tistega dne najboljši strelce! Imel je pač mirno roko, dobre živce, ki jih ima tak fantič pač več kot starejši človek, ki ga je življenje že na vse načine premikastilo.

Na olimpijadi v Los Angelesu leta 1932 je častnik Simonsay v streljanju na majhne kalibre zastopal državo Ogrsko. Imel pa je tako neznansko smolo, da je le za konec sekunde izgubil živce, pa je bil ob lovorike. Naloga je bila ta, da je moral ležati na razdaljo 50 m 80 krat »streliti v ploščo z 10 obroči«. Ustrelil je bil že 29 krat in je 29 krat zadel v ploščo z desetimi obroči. Zagotovljenih mu je bilo že 290 točk, le še 5 točk mu je bilo treba, da bi bil prekosil svojega najzagrizenejšega tekmeca, Šveda Rönmarka. Toda 30. in poslednji strel je zadel sicer spet v središče — le da je bil — na napačni plošči! Pri gledanju skozi dioptr (majcena luknjica v kovinski plošči, ki učinkuje kakor zaslonka v fotografskem aparatu) je v naglici tekmovanja pomešal v sosednjo ploščo! Strel so morali presojati kot strel »pri piki«. In Rönmark s svojimi 249 obroči je bil zmagovalac. Simonsay je bil drugi, dasi je imel zmago že dobesedno v žepu — pa je bil ta žep — žal — v napačnem jopiču... Vendarle je bil »čudac« v strelski izurjenosti.

Toda športni strelci ne slišijo radi o kakih »čudesih«. To raješ prepuščajo umetnim strelcem. Pri teh pa je spet malokdaj kaj slišati o strelskih čudesih — otrocih. Tembolj slavni mojstri pa so med njimi odrasli strelci. Umetni strelci v modernem smislu besede pa so prav za prav iz »divjega zahoda« Amerike.

Eden prvih ameriških umetnih strelcev, ki je prišel tudi v Evropo, je bil Charley Austin. Ta je točno v 6 minutah šestkrat zaporedoma sestrelil jabolko z glave svojega tovariša. Dalje je s strelom na 20 korakov razdalje, mereč skozi prostor med nogami, upihnil sleherno svečo. Za njim se je pojavil v Evropi zobozdravnik dr. William Carver, ki je živel v mladosti med Indijanci. Ta je srebrne novce, ki so jih drugi kvišku, na 15 m razdalje preluknjajal s strelom,

da so popadali na tla kot obroči. Nato je prišel, streljal in zmagoval Buffalo Bill, ki je s strelom prerezal vizitko v profilu.

Eden najbolj »norih« strelcev je bil neki Prus Unthan. Bil je že rojen brez rok in je navzlic temu nastopal kot umetni strelce v nekem cirkusu. Sedel je na stolu, naslonil puško na desno ramo, cev je držal s prsti dvignjene leve noge, neznanako mirno in točno je pomešil, potegnil je s prstom desne noge petelina in je na razdaljo 10—15 metrov izstrelil srčni as iz karte.

Na jablani

Na jablani, na jablani, skozi veje se blešči, med listi se zelenimi, jabolko rdeči.

Na jablani, na jablani Tonetu je silno všeč, toliko se tam najé, da že ne zmore več.

Na jablani, na jablani kar vedno tam bi on ostal in z jabolki rdečimi otroke vse obdaroval.

Kuža Trubadur

»Mama, pogledj, kužka sem našel na cesti,« je vzkliknil Tomažek, ko je stopil skozi vrata.

»Kužka?« se je mama začudila.

»Da, pogledj, kako mehko dlako ima. Revež je taval po ulici, kar za menoj je capljaj. Pa se mi je smilil in sem ga vzel s seboj.« Pogladil je kužka, ki ga je držal v naročju. Bil je nedoločene pasme, dlako je imel belo, ponekod rjave in črne lise, oči pa so zrle tako nedolžno v svet. Zdelo se je, kot ne bi bil kuža, saj še zalajal ni.

»Za božjo voljo, kam bomo pa z njim! Očka se bo jezil, Tomažek. Saj niti ne veš, čigav je, morda se je izgubil,« je dejala mama.

»No, lep gospodar je to, ki izgubi kužka kar na cesti. Kuža bo pri nas, moj je, jaz sem ga našel in pri meni bo ostal,« je skorej v joku opravičeval Tomažek svojo odločitev.

»Pa, če te kdo sreča z njim in ti bo dejal, da je njegov?«

»Veš, mama, kar mu bom rekel? Lep gospodar ste, če še na kužo ne znate paziti. Zakaj pa potem sploh imate psa. Ali ni žival, ali ne zasluži pazljivosti?« je modroval Tomažek. Mama je videla svojega nadobudnega sinka, ki je s tako ljubeznijo držal kužka, kot ga ne bi nikdar hotel izpustiti.

Ko je Tomažek videl, da se je že mama sprijaznila z mislijo, da bodo imeli kužka, ga je spustil na tla. Ni pomislil niti za hip, kaj bo dejal očka, le to ga je tako razveselilo, da bo tudi on imel žival, ki ga bo spremljala, kot spremljajo psi na vrvici elegantne dame. Kuža je ves ponižen nekoliko obsedel na tleh, potem jo je pa odradcal naravnost proti stolu, kjer se je kadil krompir. S tačkami se je vzpel na stol, gohčec je stegnil proti skledi, pa si je opekel nasek.

»Vidi se, da je lačen, treba mu bo dati jesti,« je povzela mama.

»Kako mu bo pa ime?« je pomislil Tomažek, ki je v svojih skrbah za kužka preslišal materine besede o pasji lakoti. »Ali naj bo Muki? Ne, to je že vsak drugi psiček. Veš kaj, mama, Trubadur mu bo ime!«

»Tru-ba-dur!?« Mama se je začudila, odkod tako nenadno to ime. »Kje si pa že slišal, da bi dali psu ime Trubadur. Le kje si to pobral?«

»Očka mi je povedal vsebino opere, ki sta jo vidva zadnjič videla. Tam so tudi nekoga našli. No, in jaz sem kužka tudi našel na cesti, pa mu bo ime Trubadur.«

»Saj se ti bodo ljudje smejali, ko ga boš tako klicale!«

»Oh, čemu se vse ljudje ne smejejo. Kaj, ljudje, glavno da sem jaz zadovoljen,« je dejal Tomažek. Saj mu je res kar tako prišlo na misel, toda tako je odločil. Kuža je njegov, on ga je našel, njega bo spremljal, učil ga bo skakati čez palico, kot uči gospod inženir, ki stanuje nasproti, svojega psa; o, pa še marsikaj drugega ga bo naučil.

Ko je prišel očka h kosilu, se je začudil živalci, ki je tako ponižno sedela v kotu. Mama je postavila pred njo skledo juhe, pa jo je posrežala, kot bi mignil. »Odkod pa ta mrcina? Ali nisem že večkrat povedal, da ne maram nobenih živali v hiši? Kaj tako ubogaš? Seveda, kdo pa je tako neubogljiv kot ravno naš Tomažek?« Kar sipala so se očitanja na Tomažka. On pa je čakal, da se ta izbruh konča, počakal, da se očka umiri, potem pa je začel modrovati:

»Glej, očka, kuža je stopical po cesti kot izgubljen oščen. Zakaj pa še jaz ne bi imel nekoga, ki tudi mene uboga, kot moram ubogati jaz tebe!«

»Odkod, le odkod si pobral vso svojo modrost! Toda, ne boš me s svojimi sladkimi besedami, pes ne bo v hiši, kdo bo plačeval takse, kdo bo poslušal lajanje, kdo bo prenašal, da se

ti bo ta mrcina vedno postavljala pred noge!« je znova začel očka.

»Toda, očka, lepo te prosim, vsaj to mi pusti, vsaj to ubogo živalco!« je skorej zajokal Tomažek. Toda očka se ni omečil. Sam je hotel vreči kužka na cesto. Tomažek pa se je ponudil, da ga bo sam odnesel. In res, prijel ga je v naročje in odšel iz kuhinje. Grede pa je vzel še ključ od drvarnice, ki je visel v predsobi. Nesel je kužka v drvarnico. Ni se protivil, saj se mu je poznalo, da je vsega navajen.

Mama, ali mi daš kaj za Trubadurja?« je poprosil prihodnji dan.

»Za kakšnega Trubadurja?« Mama je medtem že pozabila na najdenega kužka. »Aha,« se je spomnila, »kaj ga nisi odnesel na cesto?«

»Ne, mama, tako se mi je smilil, saj me je tako mlo gledal, da bi se kamen omečil, pa sem ga odnesel v drvarnico. Kajne, mama, saj mi boš vsak dan dala kaj zanj?« je mlo prosil.

Tako je šlo dan za dnem. Trubadur je bival v drvarnici, od časa do časa ga je mladi gospodar popeljal na sprehod. Prijatelji so ga spraševali, odkod ima kuža, on pa je dejal, da mu ga je izročil gospod, da ga pelje na sprehod. Če bi povedal, da je to njegov pes, bi prav gotovo kateri od njegovih prijateljev povedal tudi očka. Očka bi se pa kregal zaradi nepokorščine svojega sinka.

Pa je nekega dne takole prišel s svojega vsakodnevnega sprehoda s Trubadurjem, ki se je prav lepo navadil svojega gospodarja. Od kosila je spravil kost, da jo prihrani za Trubadurja. Tomažek je položil kost pred štedilnik in kuža je ves vesel planil po njej in jo glodal. Tedaj pa je nekdo odklepal vrata. »Ali je mama že prišla?« je pomislil Tomažek. »Čudno, saj navadno se vrača šele, ko je treba pripraviti večerjo. Do takrat se Tomažek že lepo nauči in spiše svoje šolske naloge. Pa se vrata kuhinje odpro in kdo vstopi? Očkal Kar prestrašil se je Tomažek.

»Kaj ti nisem dejal, da ne maram te mrcine v hiši. Torej tako znaš ubogati?« je vzhlel očka.

Takrat pa mu je kuža prišel nasproti, veselo zalajal, kot v pozdrav svojemu gospodarju, tako mlo ga je pogledal, pomahal z repkom in se ulegel k njegovim nogam. Očka je bil premagav. Saj je ta živalca res tako vdana, čuti, da nekaj ni prav zaradi njega, pa vendar pride k njemu.

»No, pa naj bo! Saj res živalca ni kriva, da je brez doma, če že res ne moreš drugače, pa ga imej. Toda prijavi ga bo treba, ker še nima znamke. Toda povem ti, da mi ne privedeš še kakega mačka. Dovolj je, če imamo psa,« se je omečil.

»Očka, za to ti bom pa hvaležen vse življenje. Boš videl, kako znam biti priden,« je v veselju skočil Tomažek očku okrog vratu.

Zdaj pa srečavate Tomažka v očkem in prav lepo se razgovarjata, za njima pa teka kuža neznane pasme. Ljudje se sicer ozirajo, ko kliče Tomažek Trubadurja, saj se jim vendar zdi čudno, da je pes dobil tako ime. A Tomažek je vesel, da ima nekaj svojega, da se čuti tudi on gospodar nečesa. Trubadur mu zna biti hvaležen za njegovo dobroto in čuva svojega gospodarja, zvesto ga spremlja, samo kot zna spremljati pes.

Za smeh

Dober tek!

»Kaj pomeni formula HNO₃?« vpraša profesor.

»Jaz — jaz — jaz sem to zares že vedel,« je zajecjal dijak, »toda — presneta reč — saj jo imam na jeziku...«

»No, potem pa raje kar izpljuni! To je namreč salpetrova kislina!«

410

Le malo ujetnikov se je rešilo iz vode. Med njimi tudi Davorin. Junaki mladenič Davorin se je dolgo boril z ljutimi valovi mogočne in valovite reke Drave. Zaganjala ga je sem in tja. Potapljal se je že, a se spet rešil, že je gledal smrti v oči, pa ga je spet osvežil zrak. Naposled ga je vrgla voda živega na suho.

411

Ves pobit in potr, uničen in omamljen se je napotil naš junak polagoma po Rožni dolini proti domu. Noge so ga komaj še nosile. Tako je bila oslabiljena njegova telesna moč. Zakaj vklečen v turške verige, je moral stradati v turški ječi. Še nekaj dni, pa bi bil Davorin brez dvoma umrl zaradi lakote.

412

Tudi njegov duh je bil otemnel in meglen. Vsak dan so ga bili kruti turški vojaki strašili, ko je bil ujet, z mučno in grozno smrtjo. Trpinčili so ga, kakor so ga mogli in znali. V teh mukah in bolestinah pa je bil nesrečni mladenič izgubil spomin, čemur se pač ni moči čuditi.

Non occorre chiederlo
al primo che passa...

Ni treba spraševati
mimoidočih...

basta il tuo buon senso per convincerti che devi rischiare 12 Lire per tentare di svegliarti milionario. Già 24 possessori di un biglietto lo sono diventati. Può essere questo il tuo turno. Apri la porta di casa tua alla Fortuna comperando oggi stesso qualche biglietto.

zadošča že tvoj zdravi razum, da se boš prepiral, da moraš tvegati 12 lir, da poskusiš zbuditi se milijonar. Ze 24 lastniki po eno srečko so to postali. Lahko je sedaj vrsta na tebi. Odpri vrata svojega doma Sreči s tem, da kupiš še danes kako srečko.

REGALA MILIONI
a chi acquista un
biglietto per L. 12—

DARUJE MILIJONE
tistemu, ki kupi
srečko za Lir 12—

Malioglasil

V malih oglasih velja pri tiskanju službe vsaka beseda L. 0.30, pri ženitovanjskih oglasih je beseda po L. 1, pri vseh ostalih malih oglasih pa je beseda po L. 0.60. Davek se računa posebej. — Male oglasje je treba plačati takoj pri naročilu.

Kupimo

Izrabite priliko

prinesite vse vrste stare vreče, krojaške in šiviljske odrezke ter vse stare cunjke, ki vam najvišje plača: Grebene Alojziji, Sv. Petra cesta 33, telefon 24-26.

Krojaške odpadke

volnene in bombažne, pletilske in šiviljske odrezke, kakor vse tekstilne odpadke kupuje Gerkmann, Hrenova ulica 8, k

Gramofon in plošče

dobro ohranjene ali pa v neuporabnem stanju kupuje in plača najvišje dnevene cene »Everest«, Prešernova ul. 44.

Prodamo

Sušilnico

za sadje in zelenjavo, prirejeno za vsak štedilnik, brez posebnih stroškov kurjave, dobite pri »Jugopatent«, Gosposvet-ska c. 1. — Cena 155 lir.

Omara, umivalnik,

2 stola, vse dobro ohranjeno, snažno, prodam. Cesta 29. oktobra št. 7, II vrata 12.

Zvepleni cvet

najboljše nadomestilo apna za konzerviranje krompirja nudi Sever & Komp., Ljubljana.

Oblave

Krznarstvo I. ROT, Ljubljana, Mestni trg 5 naznanja da je od 1. septembra dalje trgovina zopet redno odprta.

Posestva

Vilo ali hišo v Ljubljani kupim. Plačam takoj. Ponudbe v upravo »Slovenca« pod »Kupim« št. 4843.

U najem

Restavracijo

velika, dobrodoča, v centru mesta, zaradi bolezni oddam. Zivlja zagotovljena. — Reflektanti, zmožni odkupa inventarja imajo prednost. Ponudbe upravi »Slovenca« pod »Dobra prilika«.

1-2 skladišči

poleg živilskega trga — lašcem za takoj. Ponudbe v upravo »Slovenca« pod »Suha skladišča« št. 4834.

Stanovanja

Oddajo: Stanovanje

eno, event. dvosobno, poceni oddam upokojujencu, ki zna cepiti in se event. razume na čebele. — Ponudbe z navedbo službovanja in števila družinskih članov upravi »Slovenca« pod »Ljubljana« št. 4837.

Kurivo

Premož
DRVA
I. POGAČNIK,
Ljubljana, Bohoričeva s.
Tel. št. 20-59.

Naročajte in širite
»Slovenca«!

Kupujte pri naših Inserentih

Umrl nam je naš ljubljani soprog, dobri oče, stari oče, brat in stric, gospod

Puh Ludvik

Pogreb dragega pokojnika bo v četrtek, dne 3. septembra 1942, ob 3 pop. z Zal. iz kapele sv. Jakoba na pokopališče k Sv. Križu.

Ljubljana, 1. septembra 1942.

Zalujoča žena, otroci, bratje in ostalo sorodstvo

LJUBLJANSKI KINEMATOGRAF

Predstave ob delavnikih ob 16 in 18.15, ob nedeljah in praznikih ob 10.30, 14.30, 16.30, in 18.30

Znižane cene! Duhovita komedija Znižane cene!

Gospod Maks

V gl. vlogi: Vittorio de Sica, Assia Neri
Režija: Mario Camerini
KINO SLOGA - TEL. 27-30

Poezija ljubezni kresne noči in globoka drama razdvojenih duš v filmu
„Kresna noč“

Gertrud Meyen, Anna Dammann, Otto Wernicke
KINO MATICA - TEL. 22-41

Tehnično nedosegljiv prikaz letalskih akrobacij

Pustolovci v zraku

Lepa Rita Hayworth se bori za ljubezen postavnega, simpatičnega Gary Grant-a.
KINO UNION - TEL. 22-21

Zapustil nas je naš dragi soprog, sin, brat in svak, gospod

Rosshäupel Slavo

geometer

Pogreb se je vršil v četrtek.

Sveta maša zadušnica bo darovana v četrtek, dne 3. septembra 1942, ob 7 zjutraj v cerkvi Marijinega Oznanenja.

Ljubljana, 1. sept. 1942.

Zalujoči rodbini Rosshäupel — Vidic

Giovanni Vergas

56

Tone Nevolja

Roman.

»Če bi hotel umoriti dona Mihaela, bi ga moral umoriti zaradi kake druge stvari. Kajti ukrasti mu hoče sestro. Toda Tone je slabši od prešiča, tako da se daje vzdrževati od Santuzze.« Gosja noga je imel v želodcu dona Mihaela, odkar je s srditimi očmi gledal njega. Roka Spata in Počasneti, ko jih je srečaval. Zato ga je hotel spraviti s poti.

Uboge Nevolje so bile na tem, da so jih vsi opravičali po bratovi krivdi, v tako nesrečo so padli Nevolje. Zdjaj je vsa vas vedela, da je don Mihael hodil gori in doli po Nerovi ulici, da bi nagajal Zuppidi, ki je čuvala svojo hčer s preslico v roki. Medtem pa je don Mihael, da bi ne hodil zaman, vrgel oči na Lio, ki je tudi dozorala v lepo dekle in ni imela nikogar, ki bi jo čuval, razen sestre, ki je zardevala namesto nje in ji govorila: »Vrniva se domov, Lia. Ne pristojti nama, da sva na vratih, zdaj ko sva sirota.«

Toda Lia je bila ničemernejša od svojega brata Toneta in ugajalo ji je stati na vratih, da bi kazala ruto z rožami, tako da ji je vsakdo dejal: »Kako ste lepi z ono ruto, botra Lia! In don Mihael jo je požiral z očmi.

Ubogi Mena, medtem ko je tam na vratih čakala brata, ki se je vračal domov pijan, se je čutila tako utrujeno in užalosteno, da je izgubljala pogum, ko je hotela zvelič sestro v hišo, ker je šel mimo don Mihael in Lia ji je odvrnila: »Se li bojiš, da bi me snedel? Da, nihče ne mara za nas, zdaj ko nimamo ničesar

več. Ali ne vidiš, kako je končal moj brat, da ga niti psi nočejo!«

»Če bi Tone imel srčnosti, bi si spravljal s poti dona Mihaela,« je govoril Gosja noga.

Tone pa si je hotel spraviti s poti dona Mihaela zaradi nečesa drugega. Potem ko je Santuzza prekinila z donom Mihaelom, je vzljubila Toneta, zaradi načina, kako je nosil čepico pomaknjeno na uho in kako je gugal ramena med hojo, česar se je navzel pri vojakihi. Hranila mu je pod gostilniško mizo vse krožnike z ostanki, ki so jih puščali gostje; sem in tja mu je tudi napolnila kozarec. Na ta način ga je hranila za krmo, da je bil debel in masten kot mesarski pes. Po potrebi se je Tone odločil, da se je spoprijel s pestmi s tistimi nesrečnimi gosti, ki iščejo dlako v jajcu ob času računov in vpijejo ter preklinjajo preden plačajo. S prijatelji krme pa je bil vesel in klepetav in pazil je tudi na gostilniško mizo, ko je Santuzza šla k spovedi. Tako da so ga tam vsi imeli radi, kot da bi bil doma, razen strica Santora, ki ga je gledal s hudim pogledom in je med eno čestitomarijo in drugo godrnjal nad njim, da živi na stroške njegove hčerkice, kot kanonik. Santuzza je odgovorila, da je gospodarica nad tem, če je hotela živeti, na svoje stroške Toneta Nevoljo, debelega kot kanonika. Znači, da je imela v tem svoje veselje in ni nikogar več potrebovala.

»Da, da!« je godrnjal stric Santoro, ko jo je mogel ujeti za trenotek med štirimi očmi. »Vedno potrebuješ dona Mihaela. Massaro Filip mi je dejal desetkrat, da je že čas končati s tem, da ne more več hraniti novega vina v kleti in da bi ga bilo treba pritihočiti v vas.«

»Massaro Filip misli na svojo korist. Toda

jaz, vidite, bi morala plačati dvakrat carino in tihotapstvo; dona Mihaela nočem več, ne in ne!«

Ni hotela odpustiti donu Mihaelu grde vloge, ki mu jo je zaigral z Zuppidom, potem ko so ga v krčmi toliko časa gostili kot kanonika, njegovim našivom na ljubo. In Tone Nevolja, brez našivov, je bil vreden desetih donov Mihaelov. Kar je njemu dajala, mu je dajala iz vsega srca. Tone si je na tak način služil kruha in ko mu je ded očital njegovo brezdelje ter ga je sestra gledala žalostno, z nepremičnimi očmi, je odgovarjal: »Ali vas morda kaj stane? Denarja za hišo ne trošim, in svoj kruh si sam služim.« »Boljše bi bilo, da bi umrl od gladi in da bi nam bilo vse še danes umrelo!« mu je rekel ded. Nazadnje ni nihče več govoril, sedeli so tam in si obračali hrbet. Gospodarja Toneta so spravili od tega, da ni odprl ust, da bi se ne prepiral z nečakom. Tone pa, ko je bil naveličan pridige, je pustil kar na lepem tem vse ribarje, naj javkajo in je odšel obiskat Roka in botra Vaneta, s katerimi se je človek veselil in vedno pogruntal kako novo.

Nekoč so pogruntali, da bi napravili serendado stricu Križu, na noč, ko se je oženil z Oso in so privedli pod njegova okna vse one, katerim stric Križ ni hotel posoditi niti novčiča več, in to s črepanimi, s počenimi lonci, z mesarjevimi kravjimi zvonci in s piščalkami iz trstike, da so uganjali hrust in trušč do polnoči. Tako da je naslednji dan Osa vstala še bolj zelena kot po navadi in pričela se je srditi na ono kanaljo Santuzzo, v čigar krčmi so iztuhtali vsi tiasto lopovščino, iz nevoščljivosti, ker si je ona našla moža, da je tako živela v božji milosti, medtem ko so ostale bile vedno v smrtnem grehu in so uganjale tisoč svinjarij pod Marijinem škapulirjem.

Ljudje so se smejali v obraz stricu Križu, ko so ga videli na trgu kot ženina, oblečenega v novo in rumenega kot sveča, zaradi strahu, ki mu ga je povzročila Osa z ono novo obleko, ki je stala denarcev. Osa je venomer zapravljala in trošila, kajti če bi jo pustili, bi v enem tednu izpraznila mošnjiček. Govorila je, da je zdaj ona gospodarica, tako da je pri stricu Križu bilo vsak dan peklo. Njegova žena mu je grebla z nohti po obrazu in je kričala, da hoče ona imeti ključke ter da hoče venomer hrepneti po kosu kruha in novi ruti, hujše kot popred, kajti če bi bila vedela, kaj je imelo nastati iz zakona, s tem lepim možem, ki ga je dobila, bi rajši obdržala ogrado in svetinjo Marijine Hčere. Da, toliko in toliko časa bi jo še lahko nosila, svetinjo Marijine Hčerkice! On je vreščal, da je uničen da ni več gospodar svojega, da je še vedno kolera v hiši in da ga hočejo predčasno spraviti v grob od tuge, da bi veselo zapravljali blago, ki ga je s tako težavo zgrebel skupaj! Tudi on, če bi bil vse to vedel, bi poslal k vragu ogrado in ženo. Ker on je tako ni potreboval žene in so ga zgrabili za vrat, ko so ga prepričali, da je Osa ujela Brasijsa Čebulo in da je bila na tem, da mu uide skupaj z ogrado, prokleta ograda!

Prav v tistem trenutku so izvedeli, da se je Brasijsa Čebula pustil ukrasti od Rožičevke, kot tepec in gospodar Fortunat ju je hodil iskat po »sciaru«, po dolini in pod most, »peno na ust« prisegajoč pri vsem, kar mu je bilo svetega, da če ju najde, jima hoče naložiti kar se da bre in svojemu sinu odtrgati ušesa. Pri onem razgovoru si je tudi stric Križ poglaval roke v lase in je dejal, da ga je Rožičevka uničila, ker ni bila ugrabila Brasijsa teden popred. »To je bila božja volja!« je govoril in se udarjal po prsih.